

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Temel Eğitim Anabilim Dalı
Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ HAKKINDAKİ
GÖRÜŞLERİ**

Gizem ÇÖKMEZ

Danışman

Prof. Dr. Sabahattin ÇİFTÇİ

Konya – 2024

ÖN SÖZ (TEŞEKKÜR)

En başından beri anlayışıyla, sabrıyla ve özverisiyle bana destek olan, değerli hocam Prof. Dr. Sabahattin Çiftçi' ye çok teşekkür ederim. Değerli görüş ve önerileriyle bana destek veren değerli hocam Prof. Dr. Ahmet SABAN 'a teşekkür ederim. Bu uzun süreci bana moral vererek geçiren ve tüm hayatım boyunca arkamda desteğini hissettiğim çok kıymetli annem ve babam Sadriye & Ali ARSLAN' a , kucağıma verdikleri günden beri sevgisi içime sığmayan sevgili kardeşim İsmail ARSLAN 'a , Arslan olarak başladığım bu sürece Çökmez olarak devam etmemi sağlayan Canım Eşim Burak ÇÖKMEZ' e ve tezimin son aylarında sürpriz yapıp erken gelen biricik yavrum Muhammed Yusuf'uma en derin minnetlerimi sunarım.

Gizem ÇÖKMEZ

Şubat 2024

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Eğitim Bütçesi (2006-2023) (TL)	13
Tablo 2. 2023 Yılı MEB Bütçesi (Program Bazlı Sınıflandırma).....	13
Tablo 3: TIMSS 2019 Matematik Değerlendirmesinin 4 ve 8. Sınıflarda Öğrenme Alanlarına ve Bilişsel Alanlara Göre Yüzdelik Dağılımları	19
Tablo 4. Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özellikleri.....	22
Tablo 5. Türk eğitim sisteminde uygulanan eğitim politikalarına ilişkin bulgular	24
Tablo 6. Ülkemizde Eğitime Ayrılan Bütçe Maaş Kaynak Araç Gereçlere İlişkin Bulgular ..	26
Tablo 7. Ülkemizdeki programlar, dersler ve eğitim sürelerine yönelik bulgular	28
Tablo 8. Lise ve Üniversiteye geçişlerle ilgili bulgular	30
Tablo 9. Türkiye’de öğretmen yetiştirme geliştirme ve öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerine ilişkin Bulgular.....	32
Tablo 10. Uluslararası değerlendirme sınavlarında (PISA ve TIMSS) başarılı olabilmek için ülkemizde yapılması gerekenlere dair Bulgular	35

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. 2023 Yılı Bütçesi (Program Bazlı Sınıflandırma).....	14
Şekil 2. MEB Harcama Birimlerinin Bütçe Ödenekleri.....	14
Şekil 3. MEB Yatırım Ödenekleri (2002-2023).....	15

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ (TEŞEKKÜR).....	ii
TABLolar LİSTESİ.....	iii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	vii
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	viii
KISALTMALAR.....	ix
ÖZET.....	x
ABSTRACT	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Sayıtlılar (Varsayımlar).....	4
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Tanımlar	5
2. ALAN YAZIN.....	6
2.1.Türk Eğitim Sistemi	6
2.2.Türk Eğitim Sisteminin Tarihçesi	6
2.3.Türk Eğitim Sistemi Reformları.....	8
2.4.Türk Eğitim Sisteminin Kademeleri.....	9
2.4.1. Okul öncesi eğitim.....	9
2.4.2. İlkokul kademesi	10
2.4.3. Ortaöğretim kademesi	10
2.4.4. Yükseköğretim	11
2.5.Eğitime Ayrılan Bütçe Kaynak Materyal Yeterliliği	11
2.6.Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme	15
2.6.1. Öğretmen profili	15
2.6.2. Geçmişten beri öğretmen yetiştiren kurumlar	16
2.7.Türk Eğitim Sisteminde Yaşanan Problemler	17
2.8.Türk Eğitim Sistemi Ve Dünyaya Uyumu İle Uluslararası Sınavlardaki Başarı Seviyeleri.....	18
2.8.1. Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA).....	18
2.8.2. Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması (TIMMS).....	19
3. YÖNTEM.....	21

3.1.	Araştırmanın Modeli	21
3.2.	Araştırmanın Çalışma Grubu	21
3.3.	Veri Toplama Araç ve/veya Teknikler	22
3.4.	Verilerin Toplanması.....	23
3.5.	Verilerin Analizi.....	23
3.6.	Araştırmada Geçerlilik, Güvenilirlik ve Etik	23
4.	BULGULAR	24
4.1.	Türk Eğitim Sisteminde Uygulanan Eğitim Politikalarına İlişkin Bulgular	24
4.2.	Ülkemizde Eğitime Ayrılan Bütçe Maaş Kaynak Araç Gereçlere ilişkin Bulgular.....	25
4.3.	Ülkemizdeki Programlar, Dersler ve Eğitim Sürelerine Yönelik Bulgular	27
4.4.	Lise ve Üniversiteye Geçişlerle İlgili Bulgular.....	29
4.5.	Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Geliştirme ve Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitimlerine İlişkin Bulgular.....	32
4.6.	Uluslararası Değerlendirme Sınavlarında (PISA ve TIMSS) Başarılı Olabilmek İçin Ülkemizde Yapılması Gerekenlere Dair Bulgular	34
5.	TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	38
5.1.	Tartışma ve Sonuç	38
5.2.	Öneriler.....	41
KAYNAKLAR.....		42

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Sınıf Öğretmenlerinin Türk Eğitim Sistemi Hakkındaki Görüşleri başlıklı tez çalışmamın toplam **49** sayfalık kısmına ilişkin, 22/02/2024 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%23** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

26/02/2024

Gizem ÇÖKMEZ

Prof. Dr. Sabahattin ÇİFTÇİ

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

26/02/2024

Gizem Çökmez

KISALTMALAR

IEA: Uluslararası Eğitim Başarılarını Değerlendirme Kuruluşu (International Association for the Evaluation of Educational Achievement)

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

OECD: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (Organization of Economic Cooperation and Development)

PISA: Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (The Programme for International Student Assessment)

TIMSS: Trends in International Mathematics and Science Study

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temel Eğitim Anabilim Dalı
Sınıf Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Gizem ÇÖKMEZ

Bu araştırmanın amacı karşılaştırmalı eğitim dersini almış olan öğretmenlerin görüşlerine göre Türkiye’deki eğitim sistemine dair görüşleri değerlendirmektir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden temel nitel araştırma olarak desenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu 2022-2023 yılında Konya ilinde görev yapan Karşılaştırmalı Eğitim dersini almış veya almakta olan 20 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmanın katılımcılarının belirlenmesinde ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada araştırmacı tarafından hazırlanan sorular, iki uzman sınıf öğretmeni ve iki eğitim bilimi uzmanına gösterilmiştir. Araştırmada verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından” Sınıf öğretmenlerinin Türk Eğitim sistemi hakkındaki görüşleri Araştırmasına İlişkin Kullanılan Öğretmen Görüşme Formu” yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler tematik analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Bulgular ışığında, eğitim sisteminin sık sık değişmeyip uzun süreli yada özgün programlar oluşturulması, siyasi görüşlerden ayrı tutulması uygulanabilir sisteme uyarlanabilen yenilikler olması, kaliteli öğretmen için öğretmen adaylarına üniversite eğitimi verilirken uygulamalı eğitimin artırılması ve staj eğitim süresinin uzatılması, ülkede bakanlığa ayrılan bütçenin yeterli olması hem öğretmen maaşlarının hem de okullardaki fiziki durum ve araç gereç yeterliliğinin iyileştirilmesi, müfredatta sadeleşme ve ders sürelerinin kısaltılması sağlanarak karışık ve komplike olmasının önüne geçilmesi, meslek yönlendirmesinin sağlıklı bir şekilde yapılıp ilgi ve yeteneklerine göre meslek seçimi yapılması, öğretmenlere devletin gerekli imkan ve olanakları sunması ve gerekli hizmet içi eğitimleri vermesi, öğrencilerin küçük yaşlardan itibaren okuma alışkanlığı kazandırma ve sevdirmeye etkinliklerinin artırılması ile ilgili öneriler getirilmiştir. Önerileri uygulama halinde Türk eğitim sistemindeki problemleri en aza indirmek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmenleri, Türk Eğitim Sistemi

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Basic Education
Primary Education Program
Master Thesis

THE OPINIONS OF CLASSROOM TEACHERS ABOUT THE TURKISH EDUCATION SYSTEM

Gizem ÇÖKMEZ

The purpose of this research is to evaluate the views on the education system in Türkiye according to the opinions of teachers who have taken the comparative education course. The research was designed as basic qualitative research, one of the qualitative research methods. The study group of the research consists of 20 classroom teachers who have taken or are taking the Comparative Education course working in Konya in 2022-2023. Criterion sampling method was used to determine the participants of the study. In the study, the questions prepared by the researcher were shown to two expert classroom teachers and two educational science experts. In collecting the data in the study, a semi-structured interview form "Teacher Interview Form Used for Research on the Opinions of Classroom Teachers Taking Comparative Education Courses on the Turkish Education System" was used by the researcher. The data obtained was analyzed using the thematic analysis method. In the light of the findings, the education system should not change frequently and long-term or original programs should be created, it should be kept separate from political views, there should be innovations that can be adapted to the applicable system, for quality teachers, the application training should be increased while providing university education to teacher candidates and the internship training period should be extended, the budget allocated to the ministry in the country should be sufficient and both teachers Improving salaries as well as the physical condition and equipment adequacy in schools, preventing the curriculum from becoming confusing and complicated by simplifying the curriculum and shortening course durations, providing career guidance in a healthy way and choosing a profession according to their interests and abilities, providing teachers with the necessary facilities and opportunities and providing them with the necessary services. Suggestions have been made regarding providing in-house training and increasing activities to help students gain reading habits and love reading from an early age. It is possible to minimize the problems in the Turkish education system by applying the recommendations.

Keywords: Classroom Teachers, Turkish Education System

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

İlk var olduğu günden bugüne hayatta kalabilmek, ilerlemek, değişmek, gelişmek kısacası daha güvenli, konforlu yaşam koşullarına ulaşabilmek adına deneyimlerini, öğrendiklerini kendinden sonraki nesillere aktarmayı kendisine bir görev edinen insanoğlu bu aktarımı içinde bulunduğu çağın koşul ve olanaklarına göre çeşitli şekillerde sürdürmüştür. İlk olarak informal yollarla başlayan bu eğitim süreci insanoğlunun yerleşik hayata geçmesiyle birlikte formal bir hale dönüşmüştür. Önceleri sadece toplumda belli sınıfların ve kişilerin yararlandığı eğitim alma hakkı, her geçen gün eğitimin öneminin artmasıyla ülkeler, halkının eğitimden yararlanmasını sağlamak adına eğitim kurumlarının ve eğitimcilerinin sayısının artırmışlardır. Geçmişte okuma yazmanın yeterli olduğu eğitim anlayışından günümüzde okul öncesi eğitimden başlayıp üniversiteye kadar eğitimde kendi içinde kademelere ayrılmış bir anlayışa geçilmiştir. Çocuklar çok küçük yaşlardan itibaren okul öncesi eğitim kurumlarına başlamakta ardından belli bir yaşa geldiklerinde ilkokula daha sonra ortaokula ve liseye devam etmektedirler. Bu süreçte hepsi kendi alanında uzman farklı branş öğretmenlerinden dersler almakta, her seviyeye uygun programları takip etmekte, onlar için hazırlanan sınıflarda çeşitli eğitim materyalleri ve ders kitapları ile öğrenim görmektedirler. Öğrencilerin bazıları bir meslek sahibi olmak için ya meslek liselerine ya da bazı sınavlara girerek bu sınavlardaki başarılarına göre girdikleri üniversitelerden bir meslek sahibi olarak mezun olurlar. Bu sayede toplumlar ihtiyaç duydukları işgücünü sağlamış olurlar.

Günümüzde ülkeler, nüfuslarının tamamına eğitim aldırma amacındadırlar. Bugün dünyadaki gelişmiş ülkelerin birçoğu nüfusunun büyük kesimini eğitim sisteminin içine dâhil ederek eğitim almalarını sağlamışlar bunun için de cinsiyet, sosyo-ekonomik durum ve yaşanan yer fark etmeksizin herkese eğitim götürme çabası içine girmişlerdir. İçinde bulunduğumuz ve bilgi çağı olarak adlandırılan bilgi çağında bilginin öneminin her geçen gün artması ülkeleri, halklarının eğitim konusuna daha ciddi yatırımlar yapmaya zorlamaktadır. Türkiye gibi birçok ülkede devlet bütçesinden en büyük paylar eğitime ayrılmaktadır. Bugün Türkiye’de 2023-2024 eğitim öğretim yılı itibariyle yaklaşık 20 milyon öğrenci ve 1.2 milyon öğretmen örgün eğitim sisteminin içinde yer almaktadır. Birçok ülkenin nüfusundan bile büyük olan bu sayının nitelikli bir eğitim alabilmesi ancak sağlam bir eğitim sistemi ile mümkün olabilir. Her ülke kendi iç ve dış dinamiklerine uygun olarak eğitim sistemlerini oluşturur.

Yine toplumun ihtiyaçlarına, teknolojinin getirdiklerine, farklı alanlarda yaşanan değişim ve gelişmelere, ğrenci ve ğretmenlerinin gerek yurt içi gerekse uluslararası değerlendirme sınavlarındaki ğrenci performanslarına ve dünyada meydana gelen değişim ve yeniliklere bağlı olarak değişimler ve düzenlemeler meydana gelmektedir. Geçmişte bu değişimler ve düzenlemeler daha geniş zaman dilimleri içerisinde gerçekleşirken günümüzde bu süre daha oldukça kısal mıştır. Artık lkeler kendi eğitim sistemleri üzerinde birkaç yılda bir yeni düzenlemeler gerçekleştirebilmektedirler. Eğitim sistemleri genel olarak bir ülkenin yetiştirmek istediği insan tipini oluştırmaya hizmet ederler. Bir ülkenin eğitim sisteminin sağlam temeller üzerine oturması, sorunların ve aksaklıkların yokluğu ya da azlığı o ülkenin eğitimle gerçekleştirmek istediği hedeflere ulaşmasını sağlarken, sorunların çokluğu ise ulaşılmak istenen hedeflerden uzaklaştıracaktır.

Türk Milli Eğitim Sistemi Millî eğitim sistemi, “rgn” ve “yaygın” eğitim olmak üzere, iki kısımdan oluşmaktadır. Örgün eğitim, aynı yaştaki seviyedeki bireylere, belirlenmiş programlarla okullarda verilen düzenli eğitimdir. Örgün eğitim, okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarından oluşmaktadır. Yaygın eğitim, örgün eğitim sistemine dahil olmamış ya da örgün eğitim sisteminin herhangi bir kademesinden bulunan ya da bu kademelerden birinden ayrılmış olan bireylere, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar. Yaygın eğitim halk eğitimi, ıraklık eğitimi ve uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirilmektedir. Halk eğitim merkezlerinde meslek kazandırma kursları ve okuma yazma kursları gibi eğitim hizmetleri sağlanmaktadır (Gr ve elik, 2009). Bu eğitimin bir kısmı zorunlu eğitim kapsamındadır.

1.1. Problem Durumu

Bilgi ve iletişim ve teknolojilerinde yaşanan değişim ve dönüşüm, ekonomiden sağlığa, kültürden inanca, siyasetten eğitime akla gelen tüm alanlara etki etmekte bu alanları ve çevresini değişime zorlamaktadır. İlkel kabileler dışında hemen herkesin bu değişimden etkilendiği söylenebilir. Yeniçağa ayak uyduran, araştıran, sorgulayan, problem çözebilen, inovatif, eleştirel düşünen, yaratıcı, iletişim becerisi yüksek, birkaç dil bilen, bilgi teknolojilerini kullanabilme becerisine sahip bireyler artık tüm toplumların eğitim sistemlerinin içinde yer alan bireylerinden beklediği temel beceriler haline gelmiştir.

Bilim, teknoloji ve toplumda meydana gelen bu çok yönlü değişimler ve beklentiler eğitim sistemlerinde de değişimi zorunlu hale getirmektedir.

Yaşanan bu değişimler ortaya çıkan sorunların çözümüne dönük iken bir yandan da yeni bir takım sorunların ihtiyaçların ortaya çıkmasına da neden olmaktadır. O nedenle hazırlanan ve uygulanan eğitim sistemleri, bir taraftan dünyadaki değişimlere ayak uydurabilmeli, diğer taraftan da bu değişimlere öncülük ve rehberlik edebilmelidir (Yeşil ve Şahan, 2015). Çünkü ülkelerin ilerleyebilmesi, toplumsal ve ekonomik açıdan kalkınabilmesi, rekabet edebilmesi, ulusal bütünleşmeyi sağlayabilmesi, yeni durumlara uyum sağlayabilmesi ve ihtiyaç duyulan bireyler yetiştirebilmesi için eğitimle ilgili sorunlara çözüm bulması gerekir (Saribaş ve Babadağ, 2015).

Eğitimde modernleşme, yenileşme, düzenleme, reform veya kalite arayışı çalışmaların temeli, geçmiş ile şimdiki eğitim sistemlerinin değerlendirilerek, çağın eğitim paradigmaları ışığındaki yeni yönelimlerin belirlenmesine dayanmaktadır. Değerlendirmeler sonucunda, eğitim sistemine yön verecek yeni fikirlerin belirlenerek eğitim-öğretim çalışmalarında yer verilmesi gerektiği belirtilmektedir (Türk, 2003). Eğitim ve öğretimde meydana gelen değişimlerin okullardaki uygulayıcılarından birisi de sınıf öğretmenleridir. Sınıf öğretmenleri gerek eğitimci kimlikleri ile gerekse geliştirilen programların uygulayıcısı olarak programların başarısını veya meydana gelebilecek sorunlara doğrudan tanıklık edebilmektedirler. Dolayısıyla yapılan bu araştırmayla ulaşılmak istenen bulgular konusunda sınıf öğretmenlerinin görüşleri önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın problem cümlesi, sınıf öğretmenlerinin Türk Eğitim Sistemindeki bazı uygulamalara ilişkin görüşleri nasıldır?

Alt Problemler

1. Türk eğitim sisteminde uygulanan eğitim politikalarına ilişkin olumlu, olumsuz veya yapılması gerekenlere ilişkin görüş ve düşünceleriniz nelerdir?
2. Ülkemizde eğitime ayrılan bütçe, maaş, kaynak, araç, gereçler ile ilgili olumlu, olumsuz veya yapılması gerekenlere ilişkin görüş ve düşünceleriniz nelerdir?
3. Ülkemizdeki programlar dersler eğitim sürelerine yönelik görüş ve düşünceleriniz nelerdir?
4. Lise üniversiteye geçişlerle ilgili görüş ve düşünceleriniz nelerdir?
5. Türkiye’de öğretmen yetiştirme geliştirme ve öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerine ilişkin görüş düşünceleriniz nelerdir?

6. Uluslararası değerlendirme sınavlarında (PISA ve TIMMS) sınavlarında başarılı olabilmek için sizce ülkemizde yapılması gerekenler nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada Sınıf öğretmenlerinin Türk Eğitim Sistemi hakkındaki görüşlerini incelemek amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Yaşanılan ülkedeki eğitim, eğitim sistemi sadece kişinin kendisini değil o ülkeyi ve o ülkenin geleceğini de temsil etmekte ve etkilemektedir. Aldığı eğitim, sahip olduğu yetenekler ve yeteneklerin geliştirilmesi, bireyin yeterlilikleri ve ihtiyaç duyduğu eğitim ortamı için uygun koşulların sağlanması iyi bir yönlendirme ve doğru bir tercih; iyi ve kaliteli bir yaşam için en önemli dönüm noktalarından bazılarıdır. Bahsedilen unsurlar birçok ülke için önemli paydadır. Bir ülkede eğitime ne kadar önem verilirse bilime, sanata, spora, kültürel değerlere vs. daha birçok alana önem de o nebzede artar. Böylelikle bu alanların önü açılmış olur ve o ülkenin gelişmesi, geliştirilmesi, yaşanılması daha kolay olur.

Toplumlarda eğitim problemleri ve bu problemlerin temelinde yatan sebepler ve nedenleri inceleyerek diğer toplumlarla gerekirse karşılaştırarak değerlendirmeler yapmak ve bu değerlendirmeler sonucunda çözüm önerileri sunmak önemlidir. Yapılan bu araştırmada ortaya çıkan bulguların eğitim yöneticilerine, program yapıcılara rehberlik edeceği, yol göstereceği düşünülmektedir. Zaman zaman bu tür çalışmalar yapılmış olsa da yaşanan hızlı değişim ve dönüşüm çağında bu tip bulguların yenilenmesinin önemli olduğu söylenebilir. Bu nedenle bu araştırmada ortaya konan bulgular önem arz etmektedir.

1.4. Sayıtlar (Varsayımlar)

Araştırmaya katılan tüm katılımcıların araştırmacı tarafından bütün soruları içtenlikle samimi ve doğru bir şekilde verecekleri varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Lisansüstü düzeyde karşılaştırmalı eğitim dersini almış sınıf öğretmenleri ile,
2. Konya ilinde en az 7 yıl görev yapan sınıf öğretmenleri ile,
3. 2022-2023 eğitim öğretim yılı sınırlıdır

1.6. Tanımlar

Eğitim sistemi: Bir ÷lkede eğitimin vatandaşlara ulaştırılması ve eğitimin edinimi ile ilgili gerekli bütün imkân yapı ve olanakların tahsis edilmesi işini “eğitim sistemi” olarak niteleyebiliriz (Koçak, 2012).

BÖLÜM 2

2. ALAN YAZIN

Literatürde karşılaştırmalı eğitim dersi alan sınıf öğretmenlerinin Türk Eğitim sistemine ilişkin çalışmalar incelendiğinde yapılan araştırmaların Türk Eğitim sistemi üzerinde yoğunlaştığını, bunun dışında diğer ülkelerle karşılaştırma yapılmış çalışmaların olduğu görülmüştür.

2.1.Türk Eğitim Sistemi

Günümüz Türk eğitim sistemi 12 yıl boyunca süregelen ve her biri dörder yıllık 3 kademeyi kapsayan bir sistem içerisinde yürütülmektedir. Eğitim genellikle Eylül ayı içerisinde başlamakta olup haziran ayına kadar sürmektedir. Eğitim sisteminin yürütülmesi devlet tarafından olup Milli Eğitim Bakanlığı aracılığıyla denetimi sağlanmaktadır. Eğitim sisteminin genel amaçları Milli Güvenlik Konseyi tarafından belirlenmekte olup aşağıdaki gibidir:

- Atatürk inkılaplarına ve milli değerlere bağlı, Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı sorumluluklarını bilen bireyler yetiştirmek.
- Bireyleri sosyal, fiziksel ve zihinsel olarak verimli hale getirmek
- Bireylere yaşamda gerekli olan bilgi ve becerileri kazandırmak

2.2.Türk Eğitim Sisteminin Tarihçesi

İnsanoğlu varlığından bu yana kültür, beceri, bilgi ve sahip olunan her yeni olgunun aktarımında eğitimi kullanmışlardır. Bu aktarım nesiller boyu böyle devam ederek günümüze kadar süregelmiştir.

İslamiyet Öncesi Türk Devletleri'nde konar-göçer yaşam tarzı benimsenmiş buna bağlı olarak da yerleşik ya da düzenli bir eğitim verilmese de, üstü kapalı bir okul çatısına sahip olamasalar da bir müfredata sahip olup eğitime çok önem vermişlerdir (Kılıç, 2019). Kaya (2021), bu dönemde çoğunlukla törelerin etkili olduğunu ifade etmiş bu dönemdeki eğitimin yazılı kaynaklarla değil genellikle destan şeklinde olduğunu belirtmiştir.

Orta Çağ Türk Tarihi'nde İslamiyet'i benimseyen Türkler ise medreseler yoluyla eğitim almışlardır. Medreselerin tam olarak ne zaman açıldığı tam olarak bilinmemekle beraber ilk olarak Karahanlılarda görüldüğü kabul edilmektedir.

Medreselerde İslamiyet'e ait öğretilerin yanında pozitif bilim dersleri de okutulmuştur. O zamandan bu zamana yetişmiş bilim insanı olarak anılan birçok bilgin vardır (Kılıç, 2019). Aynı zamanda orta çağda İslam fetihleriyle birlikte bilimsel ve kültürel anlamda canlanma başlamıştır. Tıp, eğitim, hukuk, sanat, felsefe gibi pek çok İslam kaynakları Latinceye çevrilmiş böylelikle rönesans denilen dönem başlamıştır. Bu gelişmeler üniversiteler sayesinde sağlanmıştır (Sebetci, 2016).

Selçuklu Dönemi'nde yine medreseler yoluyla eğitim-öğretime devam edilmiştir. Dönemin veziri Nizamü'l-ün öncülüğünde devlet destekli Nizamiye Medreseleri açılmıştır (Kaya, 2021). Bu medreselerde ücret karşılığında öğrenci alınmış fakat fakir öğrencilerin faydalanabilmesi için günümüz burs mantığı uygulanmıştır. Bu dönemdeki medreseler gelecekteki kurumlara bir rehber olmuştur (Göktürk, ve Dağ, 2014).

Osmanlı Devleti'nde medreselerin devamlılığı görülmüştür. Bununla beraber ilk olarak vakıf kontrolünde bulunan sıbyan mektepleri açılmış ve bugünkü ilköğretim kademesinin temelleri atılmıştır. Bir sonraki eğitim kademesi olan medreselerde okumak için sıbyan mektebinde okumuş olma şartı aranmıştır. Medreseler bugünkü ortaöğretim ve yükseköğretim kademelerinin karşılığı olarak eğitim vermiştir. Kanuni Sultan Süleyman döneminde medreseler 4 kademe kuruluştur, bu kademeler; evvel, sani, salis, rabia isimleriyle adlandırılmıştır (Kaya, 2021). Normal eğitimin yanında Osmanlı Devleti'nde dikkat çeken diğer eğitim kurumları askeri olan Acemi Ocağı, Humbaracı Ocağı, Topçu Mektebi, Mühendishane-yi Bahri Hümayun, gibi kurumlar görülürken ve devlet kurumlarına olan ihtiyacı gidermek için açılan Enderun Mektepleri dikkat çekmektedir. Fatih Sultan Mehmet döneminde ilköğretim uygulamalarının sistemli bir şekilde yapıldığı görülmüş ve bu uygulamalar Taş Mektebi ya da Mahalle Mektebi olarak ortaya çıkmıştır (Kaya, 2021). Bununla beraber ilerleyen yıllarda Sultan II. Mahmut tarafından bütün çocuk olanların eğitimi zorunlu hale getirilerek Talim-i Sıbyan Hakkındaki Ferman yayınlanmıştır. Bu haliyle eğitim alanındaki ilk sistemli çalışmaların yapıldığı söylenebilir.

Osmanlı'da eğitim hayatında olumlu gelişmelerin yanında olumsuzlar da görülmüştür. Devletin bir eğitim politikası yürütememesi ve eğitimi göz ardı edip yeniye takip etmemesi birtakım sorunları da beraberinde getirmiştir (Kılıç, 2019). Başka bir araştırmaya göre Osmanlı Devleti dünyada ki değişimleri takip etmiş ancak takip etmesine rağmen eğitim sistemini aynen devam ettirmiştir (Sebetci, 2016). Bu eğitime geçiş yöneticilerle sınırlı kalmış ve devlet politikası haline getirilememiştir.

Osmanlı Devleti'nde eğitim kurumuna yönelik ilk adım; “eğitimin ıslahı ve dönüşümü” şeklinde atılmıştır. Eğitim alanındaki çalışmacıların deyimi ile eğitimde batılılaşma/modernleşme çatısı altında yeniden yapılandırmalara yönelik ilk girişim III. Selim tarafından başlatılmıştır (Şenkaloğlu, 2021).

Tanzimat Dönemine gelindiğinde fermanla eğitim ile ilgili eksiklerin olduğu görülmüş ve fermanın başarılı bir sonuca ulaşması için yeni bir eğitim sistemi kurulmasının önemli olduğu fikri savunulmuştur (Subaşı, 2011).

Cumhuriyetin ilanından sonra John Dewey, Albert Malche, gibi yurt dışından gelen eğitimcilerin sundukları raporlar Türkiye’de yeni eğitim sisteminin kurulmasına katkıda bulunmuşlardır. Cumhuriyet Döneminde eğitimin yaygınlaştırılamamasının sebebinin kullanılan Arap Alfabesi olduğu düşünülerek Alfabe değişikliğinin yapılmasına karar verilmiştir (Kılıç, 2019). 3 Mart 1924 yılında çıkarılan “öğretimlerin birleştirilmesi” anlamına gelen “Tevhid-i Tedrisat” kanunu ile tüm medreseler kaldırılmış, okullar eğitim bakanlığına bağlanmıştır. Okullarda verilecek olan dersler gözden geçirilmiş, eskimiş olan düşünce ve görüşler kitaplardan kaldırılmış, bakanlığın düzenlemiş olduğu programlar kitaplara geçirilmiştir (Şenkaloğlu, 2021). 1928 Harf İnkılabı ile birlikte ülkede eğitime verilen önem artmış ve 1930’da yetişkinlere okuma yazma öğretebilmek amacıyla Millet Mektepleri açılmıştır (Kaya, 2021). Eğitimde Atatürk ilkelerinin yansımaları görülmüştür denilebilir. Bu bağlamda laik, halkçı, milliyetçi gibi etkiler görülmüştür (Ergin, 1977).

2.3.Türk Eğitim Sistemi Reformları

- **Yapısal Reformlar:** 1870’li yıllarda ilk defa ilkokulların 8 yıllık eğitime geçmesi tartışılmış buna karşın sürekli olarak sekiz yıllık eğitime geçişi 1997’de Resmi Gazetede yayınlanmasıyla başlamıştır (www.prezi.com). Eğitimin tarihsel gelişimim içerisindeki bu reform en önemli eğitim politikalarından bir tanesi olarak kabul edilmektedir. Ülkede yaşanan nüfus değişiklikleri, ekonomik hareketlilikler ve siyasal faktörlerinden etkisi ile zorunlu eğitimde çeşitli değişiklikler yaşanmıştır. Bunlardan bir tanesi de 4+4+4 sistemine geçilen eğitim reformu olarak ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda ilk olarak 2012-2013 yıllarında yürürlüğe giren sistem ile zorunlu eğitim kademesi 8 yıldan 12 yıla çıkarılmıştır.

- **Maarif-i Umumi Nezareti:** 1869 yılında Eğitim Bakanlığı sorumluluğunda kurulmuştur.

- **Tevhid-i Tedrisat Kanunu:** 1924’te kabul edilen kanun ile eğitimin tek bir yerden organize edilmesi sağlanmıştır.

- **İlköğretim Kanunu:** 1933'te yayınlanan kanun ile ilköğretim zorunlu hale getirilerek ilköğretimin ücretsiz olması kanunlaştırılmıştır.

- **Köy Enstitüleri:** 1940'ta kırsaldaki okul çağı bireylerine eğitim vermek amacıyla kurulmuş, bu bireylere tarım, zanaat ve sosyal açıdan eğitim verilmesi planlanmış çeşitli nedenlere bağlı olarak 1954 yılında kapatılmıştır.

- **1973 Ortaöğretim Reformu:** Bu reform ile ortaöğretim kademesinde genel ve meslek eğitimi birbirinden ayrılarak öğrencilerin meslek edinebildiği meslek ve teknik okullar açılmıştır.

- **MEB Tarafından Yapılan Reformlar:** ilköğretim ve ortaöğretimdeki kalitenin yükseltilmesi, nitelikli ve yeterli öğretmenlerin yetiştirilmesi ve eğitimin yönetiminde verimin yükseltilmesi amacıyla 1990 yılında Dünya Bankası ile "Milli Eğitimi Geliştirme Projesi" uygulanmıştır (www.prezi.com). Bu projenin ilk kısmı 2002-2007 yılları arasında uygulanırken ikinci kısmı 2008 yılında başlamış bugüne kadar süre gelmiştir. Bir başka proje ilköğretim ve ortaöğretim kademelerindeki yönetim ve idari hacmin belirlenmesi, mali harcamaların kapasitesinin belirlenmesi, izleme/değerlendirme faaliyetlerinde verimliliğin artırılmak istenmesi gibi amaçlarla "MEB'in Kapasitesini Geliştirme Projesi" yapılmıştır.

2.4. Türk Eğitim Sisteminin Kademeleri

Türkiye'de zorunlu eğitim 2012-13 eğitim-öğretim yılından itibaren 12 yıla çıkartılarak üç kademeye ayrılmıştır. Birinci kademe 4 yıl süreli ilkokul (1. 2. 3. ve 4. sınıf), ikinci kademe 4 yıl süreli ortaokul (5. 6. 7. ve 8. sınıf) ve üçüncü kademe 4 yıl süreli lise (9. 10. 11. ve 12. sınıf) olarak düzenlenmiştir. Ayrıca özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için ilkokul, ortaokul ve lise kademesi yanında okul öncesi eğitim kademesi de zorunludur (MEB, 2017).

2.4.1. Okul öncesi eğitim

Okulöncesi eğitim, 36-66 aylık çocuklar için açılan anaokulu ve uygulama sınıfları ile 48-66 aylık çocuklar için örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde açılan ana sınıflarında Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğu altında yürütülmektedir. (MEB, 2017). Okul öncesi eğitim daha küçük yaşlarda öğrencilerin gelişimini bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda desteklemektir. Yapılan bir araştırmada okul öncesinin tanımına şu şekilde yer vermiştir.

Çocuğun bu dönemde alacağı okul öncesi eğitim, çocuğun bedensel, psikomotor, sosyal, duygusal, zihinsel, dil gelişimlerini büyük ölçüde tamamlayacağından dolayı dikkatle üzerinde durulması gereken bir konudur (Düşek ve Dönmez, 2012). Başka bir araştırmada Bazı bölgelerin bu eğitim sistemine gerekli altyapılar sağlanmadan geçildiği ve bu altyapı eksikliğinin farklı şekillerde kendisini gösterdiği görülmüştür aynı zamanda yaşlılarına göre okul öncesi eğitim almamasından kaynaklanan bilişsel, fiziksel ve sosyal açılardan sorunlar yaşadıkları saptanmıştır (Uzun, ve Alat, 2014).

Türkiye’de 36 aydan itibaren başlayan okul öncesi eğitimi ilkokuldan bir önceki yıla kadar devam etmektedir. Müfredatlar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmektedir ve bilişsel, duyuşsal, sosyal, dil gelişimi gibi alanları kapsayacak şekilde program oluşturulmaktadır.

2.4.2. İlkokul kademesi

İlkokul eğitimi 66 ay ile 10 yaş arası çocukları kapsamakta olup, Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün sorumluluğu altında yürütülmektedir (MEB, 2017). Amacı ise temel bilgiler kazandırmak sayısal sözel alanlarda gelişmiş, sosyal beceri ve akıl yürütme kabiliyetlerini kazanmış olması amaçlanmaktadır. İlköğretimin amacı, bir yandan çocuklara ortak bir millî terbiye vermek, diğer yandan da temel bilgiler kazandırmaktır (Aytaç, 1969). İlkokulda başta Türkçe, Matematik olmak üzere Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, Görsel Sanatlar, Müzik, İngilizce ve Beden Eğitimi dersleri verilmektedir.

Ortaokul eğitimi; ortaokul ve imam hatip ortaokulları olmak üzere 10 yaş ile 14 yaş arası çocukları kapsamaktadır. Ortaokulların sorumluluğu Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğüne aittir (MEB, 2017). Başka bir araştırmaya göre Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda öğrendikleri bilgi ve becerileri millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi” nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak (Çörtük ve Çörtük, 2023).

2.4.3. Ortaöğretim kademesi

Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Güzel Sanatlar Lisesi, Spor Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Mesleki ve Teknik Programları yürüten mesleki ve teknik ortaöğretim okul ve kurumları, Anadolu İmam Hatip Lisesi, Güzel Sanatlar Lisesi, Açık Öğretim Lisesi, Özel Eğitim Merkezleri ve Araştırma Geliştirme Eğitim ve Uygulama Merkezi Liselerini kapsamaktadır.

Söz konusu eğitim 14 ile 18 yaş arası öğrenciler ve mesleki eğitim merkezi programı uygulayan okullarda 18 yaş üstü yetişkinlere yöneliktir (MEB, 2017).

Liseyi tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, millî ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi” nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak (MEB, 2018). MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği’ne göre ortaöğretim kurumlarının iki ortan amacı vardır:

1. Bütün öğrencilere en az bir tane genel kültür kazandırmak, topluma ait ekonomik, sosyal ve kültürel gelişime katkı sağlama bilincini vermek
2. Öğrencilerin kendi ilgi ve yeteneklerine göre bir sonraki kademeye ve meslek hayatına hazırlamak.

2.4.4. Yükseköğretim

Yükseköğretim ise, 17 yaş üzeri bireyleri kapsamakta olup devlet ve vakıf üniversitelerinden oluşmaktadır. Yükseköğretim kademeleri ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora programlarından oluşmaktadır (MEB, 2017). 6 Kasım 1981 yılında 2547 sayılı kanun ile Yükseköğretim Kurulu (YÖK) kurulmuş tüm yükseköğretim kurumları buraya bağlanmıştır (Korkmaz, 2005).

2.5.Eğitime Ayrılan Bütçe Kaynak Materyal Yeterliliği

Yaşanılan ülkede her alana ayrılan bir bütçe her hizmete bir maliyet biçildiği gibi eğitime de ayrılan bir bütçe ve kaynaklar vardır. Bu yatırımlar bireye yapılan yatırımlar gibi görünse de uzun vadede topluma getirisi olan büyük yatırımlardır. Araştırmaya göre Eğitim harcamaları, gelirin yeniden dağılımında rol oynayarak ekonomik büyüme ve istikrarın sağlanmasına katkıda bulunması nedeniyle bir yatırım harcaması olarak kabul edilebilir.

Ancak, kısa vadeli faydalar sağladığı için tüketim harcaması olarak da nitelendirilebilir (Ortaç 2003). Türkiye’deki eğitim harcamaları genel olarak değerlendirildiğinde; Türkiye’deki toplam eğitim harcamalarının artış gösterse de genel olarak düşük seviyede kaldığı söylenebilir (Mart ve Kartal 2021).

Ülkemizde eğitime talep artmakta ve ülkemizin eğitim için ayırdığı bütçede dolaylı olarak artmaktadır. Yapılan araştırmaya göre Eğitime ayrılan bütçenin artmasına karşılık istenilen düzeyde bir eğitim sisteminin olmadığı anlamına görülebilir. Diğer yandan mezun olan öğrenci sayısının artıp işsizlik oranının artması ekonomik olarak olumsuz etkinin göstergesidir. En büyük yatırımın insana yapıldığı vurgulanarak eğitime önem verilmiştir. Gelişmiş ülkelerde ekonomik kalkınmayı sağlayan kesimin eğitilmiş kimseler olduğu görülmektedir (Altun, İşleyen, ve Görür, 2018). Ayrıca eğitim seviyesi yüksek olan ülkelere eğitim amaçlı giden birçok öğrenci mevcuttur. Bu durum, ülkelerin ekonomik kalkınmasına olumlu etki etmektedir (Mart ve Kartal 2021).

Devletin uzun süreli ve ekonomik anlamda büyümeyi sağlaması için eğitim alanında harcama payına çok daha fazla yatırım yapması gerekmektedir (Öztürk, Kalaycı, ve Korkmaz 2017). Yapılan eğitim harcamalarına ilişkin pay çoktan aza doğru sırasıyla personel giderleri, sosyal güvenlik kurumlarına devletin ödediği prim giderleri, mal ve hizmet alım giderleri, sermaye giderleri ve son olarak sermaye transferlerine aktarılmaktadır (Mart ve Kartal, 2021). Ekonomik büyüme genellikle gelir düzeyinin artması olarak tanımlanır fakat kişi başına düşen mal ve hizmet birimleri, eğitim ve sağlık harcamaları, okuryazarlık, okullaşma oranı, ortalama yaşam süresi gibi faktörler de ekonomik büyümenin önemli göstergeleridir. Belirtilen bu faktörlerin merkezinde insan, insan düşüncesi ve yetenekleri bulunmaktadır (Altun, İşleyen ve Görür 2018).

Eğitimin başlıca finansman kaynakları Milli Eğitim 2023 Bütçe Raporu'nda şu şekilde ifade edilmiştir:

- Merkezi yönetim bütçesinden ayrılan pay
- İl özel idareleri bütçesinden ayrılan kaynaklar
- Dış ülke ve kuruluşlardan sağlanan dış kredi, burs ve bağışlar
- Halk ve kuruluşların eğitime bağışları
- Okul-aile birliği gelirleri.

MEB 2023 Bütçe Raporuna göre eğitim bütçesi 435 milyar 351 milyon 82 bin TL olarak belirlenmiştir. 2006-2023 yılları arası eğitim bütçesi aşağıdaki gibidir.

Tablo 1. Eğitim Bütçesi (2006-2023) (TL)

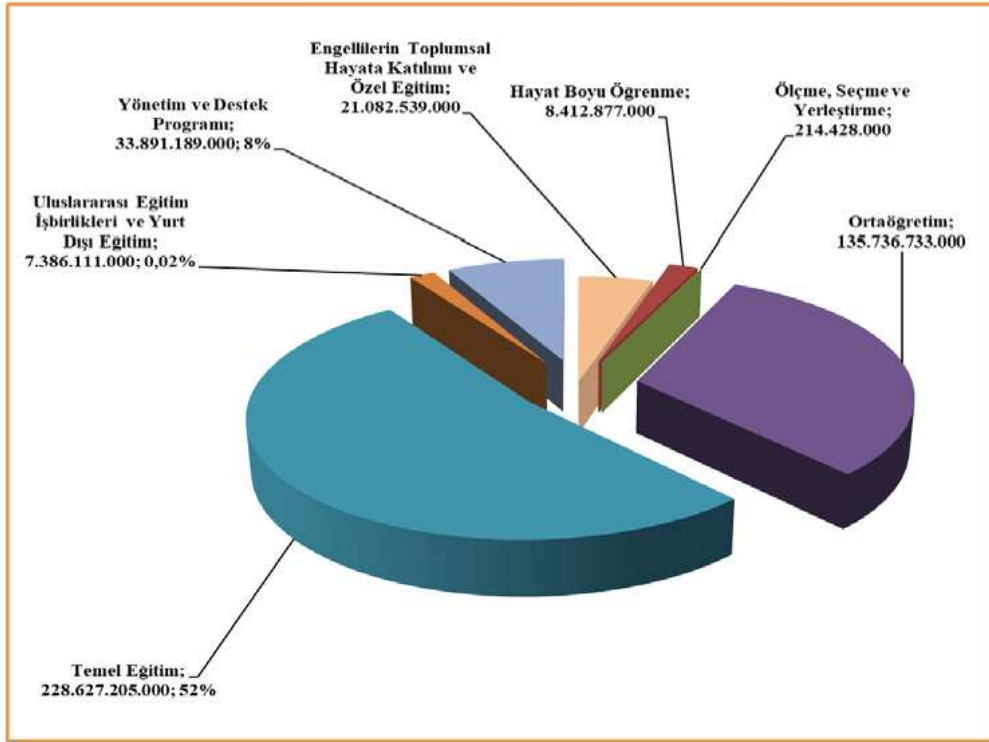
Yıllar	MEB	YÖK, Yükseköğretim Kalite Kurulu ve Üniversiteler	ÖSYM	Kredi ve Yurtlar Kurumu (KYK)	SYDİF'den Aktarılan Kaynaklar	Aday ve Çıraklara Ödenen Devlet katkısı	HMB Bütçesinde Tefrik Edilen Kömür Ödeneği	Toplam Eğitim Bütçesi (TL)
2006	16.568.145.500	5.846.822.761	171.921.000	1.499.708.000				24.086.597.261
2007	21.355.634.000	6.586.692.000	191.717.000	1.672.438.000				29.806.481.000
2008	22.915.565.000	7.318.284.650	152.077.000	1.923.350.000				32.309.276.650
2009	27.446.778.095	8.772.719.225	150.170.000	2.282.107.425				38.651.774.745
2010	28.237.412.000	9.355.457.600	150.865.000	2.746.973.000				40.490.707.600
2011	34.112.163.000	11.503.927.500	160.192.000	3.368.437.000				49.144.719.500
2012	39.169.379.190	12.743.603.000	232.559.000	4.449.878.000				56.595.419.190
2013	47.496.378.650	15.227.760.500	291.996.000	5.328.558.000				68.344.693.150
2014	55.704.817.610	16.939.010.000	359.980.000	5.862.584.000				78.866.391.610
2015	62.000.248.000	18.493.252.000	364.239.000	7.052.675.000				87.910.414.000
2016	76.354.306.000	23.590.696.000	445.303.000	9.377.831.000				109.768.136.000
2017	85.048.584.000	25.620.450.000	408.536.000	11.336.431.000				122.414.001.000
2018	92.528.652.000	27.761.363.000	537.550.000	13.899.262.000				134.726.827.000
2019	113.813.013.000	33.023.355.000	549.555.000	14.225.998.000				161.611.921.000
2020	125.396.862.000	36.145.740.000	717.792.000	15.345.110.000				177.605.504.000
2021	146.920.234.000	45.395.788.000	643.549.000	19.033.585.000				211.993.156.000
2022	189.010.851.000	57.739.883.000	931.623.000	22.886.617.000	3.394.000.000		421.500.000	274.384.474.000
2023	435.351.082.000	134.692.983.000	1.544.369.000	56.283.721.000	11.660.000.000	10.345.000.000	1.500.000.000	651.377.155.000

(*) Eğitim bütçesi 2022 yılından itibaren SYDİF'den aktarılan kaynaklar ve Hazine ve Maliye Bakanlığı Bütçesinde tefrik edilen kömür ödeneği, 2023 yılından itibaren de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesinde tefrik edilen Aday ve Çıraklara Ödenen Devlet Katkısı ödeneği dâhil edilerek hesaplanmaktadır.

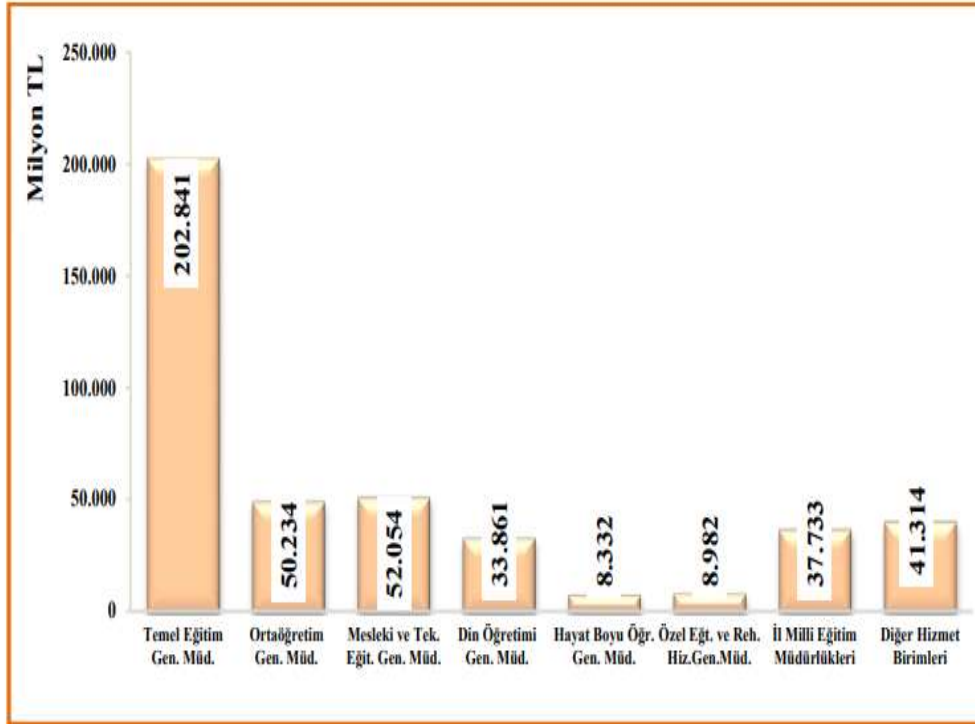
Tablo 2. 2023 Yılı MEB Bütçesi (Program Bazlı Sınıflandırma)

Açıklama	2022 Yılı Bütçe Kanunu Ödeneği (TL)	2023 Yılı Bütçe Kanunu Ödeneği (TL)	Değişim Oranları (%)	2023 Yılı Bütçe Payları (%)
Engellilerin Toplumsal Hayata Katılımı ve Özel Eğitim	9.112.413.000	21.082.539.000	131,36	4,84
Hayat Boyu Öğrenme	3.737.937.000	8.412.877.000	125,07	1,93
Ölçme, Seçme ve Yerleştirme	73.603.000	214.428.000	191,33	0,05
Ortaöğretim	54.416.270.000	135.736.733.000	149,44	31,18
Temel Eğitim	104.061.889.000	228.627.205.000	119,70	52,52
Uluslararası Eğitim İşbirlikleri ve Yurt Dışı Eğitim	2.815.095.000	7.386.111.000	162,38	1,70
Yönetim ve Destek Programı	14.793.644.000	33.891.189.000	129,09	7,78
Toplam	189.010.851.000	435.351.082.000	130,33	100,00

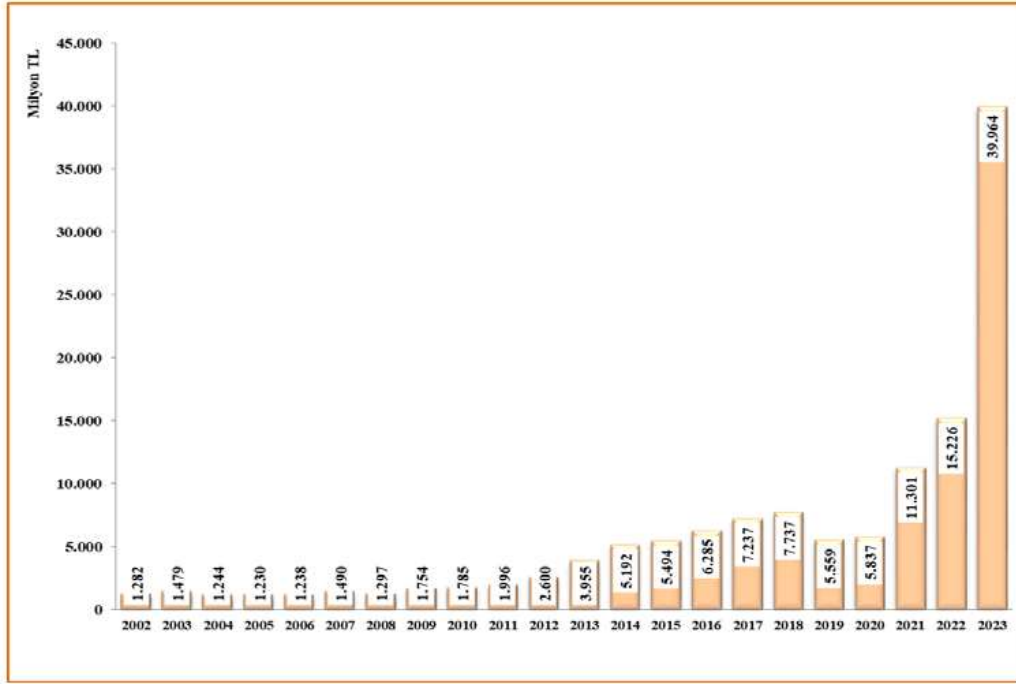
Şekil 1. 2023 Yılı Bütçesi (Program Bazlı Sınıflandırma)

Şekil 2. MEB Harcama Birimlerinin Bütçe Ödenekleri

Şekil 3. MEB Yatırım Ödenekleri (2002-2023)

2.6. Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme

2.6.1. Öğretmen profili

Eğitime verilen önem kadar eğitimin kalitesi de bir o kadar önemlidir. Eğitimin kalitesine yön veren ise öğretmenler olmaktadır. Öğretmenin gelişmişlik düzeyi, öğretmenin etkinliği ve öğretmenin aldığı eğitim, öğretmenin yetiştirilmesi, öğretmene verilen destek olarak nitelendirilebilmektedir. Söz konusu eğitim olunca öğretmene gereken kıymet verilmeli ve öğretmen yetiştirilmesine gereken önem verilmeli ki öğrencilere sağlıklı rehberlik edebilen eğitime katkıları bulunan nitelikli öğretmenler yetişebilsinler. Bir çok alanda ilerlemenin ışığı olan öğretmenlerin sorunları çözülebildiğinde, nitelikli öğretmenlerle milli eğitimdeki başarının artacağı kuşkusuzdur (Altan, ve Özmuşul 2022). Öğretmenlerden beklenen, toplum ve eğitim kurumlarındaki hızla değişen ihtiyaçları en iyi şekilde değerlendirmesi, sürekli çalışarak gelişimi desteklemesi ve esneklik göstermesidir (Yetim ve Göktaş, 2004).

Sorunları çözülen öğretmenler ise ihtiyaçları giderildiği için eğitim camiasına katkılarını çok güzel sunmaktadırlar. Öğretmenlerin meslekî açıdan kendilerini geliştirebilmeleri için onlara yönelik eğitim ve yetiştirme faaliyetlerinin niteliği de artırılmalıdır.

Bu tür faaliyetler planlanırken “tepeden inme” bir yaklaşımla değil özellikle bir takım öğretmen ihtiyaçları göz önünde bulundurularak planlamalar yapılmalıdır (Altan ve Özmuşul 2022).

Görevini severek ve isteyerek yapan öğretmenler okulun değerli ve önemli bir parçası olarak görülmektedir. Öğretmen öğrenci etkileşimi sağlam ve başarılı olduğunda idarecide velide öğretmene çok kıymet vermektedir. Türkiye’de konuya ilişkin ilgili alan yazın tarandığında öğretmen niteliği kavramına yönelik, başka bir ifade ile ideal öğretmen özelliklerinin belirlenmesine yönelik yapılan araştırmaların çoğunlukta olduğu görülmektedir (Abide, 2021). Bir diğer konu da uygulamada olan değişikliklere yeniliklere öğretmenlerin açık olması eğitim için önemli bir atılımdır. Değişimle gelebilecek herhangi bir yeniliği okul da ve sınıf ortamında uygulayabilecek kişi öğretmendir. Eğer öğretmen yeniliğe inanmamışsa ya da benimsememişse, bu girişim baştan kaybedilebilir (Beycioğlu ve Aslan, 2010). Eğitim kademeleri farklı olan öğrencilere göre okulun ve dersin nitelikli olması öğretmenin nitelikli olmasına dayanır. Öğretmenin nitelikli olmasını ise bilişsel olarak değil duyuşsal olarak algılayan öğrenciler, bu konuya daha fazla ağırlık verilmesini önermişlerdir (Abide 2021).

2.6.2. Geçmişten beri öğretmen yetiştiren kurumlar

Tanzimat öncesi dönemde öğretmenleri yetiştiren kurum medreselerdi. Arapça bilen din bilgisine sahip cami imamı veya müezzinler öğretmenlik yapıyordu. 1932-33 yıllarında ilk 3 dönem ve son 3 dönem olarak 6 yıl eğitim veren tamamen mesleğe dayalı bir eğitim verilmiştir. Daha sonra ilk 3 yıl devre kaldırılmıştır. 1939 yılında Köy Enstitüleri kurulmuş ve 5 yıllık eğitim veren kurumlardan mezun olanlar “Köy Öğretmeni” olurken, 6 yıl eğitim veren kurumlardan mezun olanlar ise “Şehir Öğretmeni” olmuştur. 1974-75 yıllarında Sınıf Öğretmeni yetiştirmek adına ortaöğretimlerden sonra 2 yıl daha fazla eğitim verebilecek Eğitim Yüksekokulları açılmıştır.

1982-83 yıllarında bu eğitim enstitüleri için hazırlanmış olan ders programına devam edilmiştir. 1992 tarihinde farklı şekillerde yürütülen yüksekokullar, Eğitim Fakültesi adı altında birleştirilmiştir. Böylece eğitim yüksekokulları, tarihe karışmıştır (Akbulut Öztürk, 2005).Türkiye'deki öğretmen seçme ve yetiştirme sistemine ilişkin sorunlar meydana gelmiştir. Öne çıkan sorunlar arasında, öğretmen seçimin sınavla olması fakülte sayılarının artması, yerleştirme puanlarını düşmesi, uygulanan ders programlarının ihtiyaçlara uygun gibi faktörler bulunmaktadır (Kara, 2020).

Günümüz eğitim sisteminde öğretmen yetiştirmede ilk olarak Üniversitelerde lisans programlarından yararlanılmaktadır. Bu programlarda öğretmen adaylarının alanında uzmanlaşması için teorik eğitimler verilirken staj programları ve sahada yapılan çalışmalar ile öğretmenlerin mesleki olarak donanımlı hale gelmesi amaçlanmaktadır. Bununla beraber öğretmenlik alanından mezun olmadığı halde öğretmen olmak isteyen bireylerin öğretmen olabilmesi için pedagojik formasyon denilen bir eğitim programı hakkı verilmektedir (Debeş, 2023).

2.7.Türk Eğitim Sisteminde Yaşanan Problemler

Eğitim sisteminde yaşanan bir takım sorunlar vardır. Bu sorunlar toplumun her kesimini doğrudan veya dolaylı olarak etkilemektedir. Bununla birlikte sistemin içerisinde olan öğrenci, öğretmen ve idarecilerin bu sorunlardan etkilenme miktarları fazladır. Bu yüzden sistem üzerinde en çok etkilenen ve harekete geçince etkileyen kesim öğretmen öğrenci ve idarecilerdir. Dolayısıyla sistem üzerinde en çok söz sahibi olan bu üç kesim sistemi değerlendirmede geliştirmede değiştirmekte en çok söz sahibi ve etken kişiler olmaktadır.

Türk eğitim sistemine dair sorunlar, sistem yapısı, eğitim-siyaset ilişkisi, sınav sistemi, eğitim denetim, okullaşma, mesleki eğitim, özel okullar, öğretmen yeterlilikleri, yetiştirme sistemi, okul yöneticileri, fiziksel altyapı, okul-aile iş birliği, ölçme-değerlendirme ve rehberlik gibi birçok alanda toplanabilir (Kara, 2020). Bunların yanında alınan kararlarda eğitim politikaları ve uygulamaların üzerinde doğrudan veya dolaylı olarak etkilidir. Özellikle devlet tarafından yönetilen, eğitim sistemlerinde alınan kararlar doğrudan okullar üzerinde etkili olabiliyor. Bu kararlardan etkilenen okul yöneticileri, öğretmenler, öğrenciler, veliler etkilenebiliyorlar. Alınan kararlar öğretmenlerin bağlılıklarını motivasyonlarını psikolojilerini huzurunu kısaca refah düzeylerini etkilememektedir (Altan, ve Özmuşul 2022).

Türk eğitim sisteminin sorunları her dönem farklı farklı sorunlar teşkil etmektedir. Her dönemin ihtiyacı farklı olduğu için aranan çözümlerde farklılık teşkil etmektedir. Bulunan çözümler ise kısa vadeli uzun vadeli veya geçici çözümler olmaktadır. Devamlı değişen eğitim sistemi, nitelikli öğretmen azlığı, yetersiz aile desteği, bireysel farklılıklara dikkat edilmemesi, zorunlu eğitimin 12 yıl olması, liyakatsiz okul yöneticileri, fazla sınıf mevcudu, eğitimde ölçme değerlendirmenin sınav odaklı ve ezbere dayalı olmasıdır (Kara 2020).

Eğitim sistemine yönelik yeniliklerin etkili ve uygulanabilir olması, uzun süreli plan yapılması araştırma geliştirmelerin başarılı olması ile mümkündür. Yapılan yanlış değerlendirmeler sorunları çözmek yerine yeni problemler ortaya çıkarabilmektedir. Eğitim sisteminin temel sorunlarından biride eğitimin devlet yönetiminde olmasıdır. Devlet tarafından müfredatı belirlenir, eğitim politikası uygulanır ve özel okulların faaliyetleri denetlenir (Çörtük ve Çörtük, 2023). Genel olarak eğitim sisteminde ortaya çıkan problemler, toplumun her kesimini etkiler. Ancak öğrenci, öğretmen ve idarecilerin bu sorunlardan daha fazla etkilenmesi ve daha tutarlı bilgi sahibi olmaları nedeniyle, sistemi değerlendirme ve geliştirmeye dönük tedbirlerde bu üç kesimin görüş ve önerileri ayrı bir öneme sahiptir (Yeşil ve Şahan, 2015).

2.8.Türk Eğitim Sistemi Ve Dünyaya Uyumu İle Uluslararası Sınavlardaki Başarı Seviyeleri

Hükümetler, toplumdaki düzene uygun olarak eğitim politikaları oluşturur ve bireylerin bu politikalara okullar sayesinde uyum sağlaması beklenir. Bu uyumla orantılı olarak eğitimde başarı oranı da artar. Başarıyı elde etmek için yenilikçi ve güncel teknik ve yöntemler kullanılmalıdır. Eğitim politikalarını amacı da milli olarak kültürü, gelenekleri, bilgi ve birikimleri gelecek nesillere yaşatmak ve aktarmaktır (Çörtük ve Çörtük 2023).

2.8.1. Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA)

Dünya Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) tarafından üçer yıllık dönemler hâlinde gerçekleştirdiği bir değerlendirme ve izleme araştırmasıdır. Kısaca PISA olarak adlandırılmaktadır. Sınava 15 yaş civarındaki öğrencilerin yaşadıkları toplumda yerlerini alabilmeleri için gerekli bilgi ve becerilere ne derece sahip olduklarını ölçmeyi hedeflemektedir. Türkiye, PISA araştırmasına 2003 yılından bu yana katılmaktadır.

PISA, temel anlamda öğrencilerin matematik ve fen okuryazarlığı ile okuma becerileri alanlarındaki becerilerini ölçmektedir. Her uygulamada bu üç alandan birisi ağırlıklı alan olarak belirlenmekte, bu alanda yeni sorular geliştirilmekte ve derinlemesine analizler gerçekleştirilmektedir (MEB, 2023).

Uluslararası platformlarda ülkelerin eğitim performanslarının karşılaştırılmasında genellikle OECD'nin PISA programı kullanılmaktadır. Ülkelerin eğitim sistemlerindeki değişikliklerin ve eksikliklerin belirlenmesinde bu sonuçlar önemli bir kıstas olmaktadır. Bu tür çalışmalardan elde edilen veriler ışığında mevcut eğitim sisteminin güçlü ve zayıf yönleri,

eğitim politikaları, öğretim programları, öğretim yöntem ve teknikleri, öğretmenlerin yeterlikleri gibi konular gözden geçirilebilmektedir.

PISA uygulamasına katılan ülke sayısı 2015'ten itibaren artsa da Türkiye'nin matematik alanında, tüm ülkeler ve OECD ülkeleri arasındaki sıralaması yükselmektedir. Türkiye, PISA 2015'e katılan 72 ülke arasında matematik alanında 50. sırada, 35 OECD ülkesi arasında 34. sırada yer alırken PISA 2018'e katılan 79 ülke arasında 42. sırada, 37 OECD ülkesi arasında 33. sırada yer almaktadır. PISA 2022 uygulamasında ise Türkiye 81 ülke arasında 39. sırada, 37 OECD ülkesi arasında 32. sırada yer almaktadır (MEB, 2023).

2.8.2. Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması (TIMSS)

Uluslararası Eğitim Başarılarını Değerlendirme Kuruluşu IEA tarafından öğrencilerin matematik ve fen derslerinde kazandıkları kazanımların değerlendirildiği bir projedir. 4 senede bir defa olmak üzere 4 ve 8. Sınıf öğrencilerine uygulanmaktadır (MEB, 2022). TIMSS Projesinin temel amacı uluslararası alanda matematik ve fen eğitiminin geliştirilmesine destek olmaktır. Proje hazırlık, pilot uygulama, nihai uygulama ve raporlaştırma olmak üzere dört aşamadan oluşan bir süreci kapsamaktadır. Türkiye en son 2019 yılında TIMSS Raporu almıştır. MEB TIMSS sonuçları aşağıdaki gibidir.

Tablo 3. TIMSS 2019 Matematik Değerlendirmesinin 4 ve 8. Sınıflarda Öğrenme Alanlarına ve Bilişsel Alanlara Göre Yüzdelik Dağılımları

Dördüncü Sınıf		
Öğrenme Alanları	Yüzdelikler	
Sayılar	%50	
Ölçme ve Geometri	%30	
Veri	%20	
Sekizinci Sınıf		
Öğrenme Alanları	Yüzdelikler	
Sayılar	%30	
Cebir	%30	
Geometri	%20	
Veri ve Olasılık	%20	
Bilişsel Alanlar		
	Dördüncü Sınıf	Sekizinci Sınıf
Bilme	%40	%35
Uygulama	%40	%40
Akıl Yürütme	%20	%25

Puan artışının, eğitim sisteminde ve eğitim programlarında yapılan olumlu reformların sonucu olduğu yorumu da yapılabilir. Bu gelişimin devam edebilmesi için alınan olumlu kararların devam ettirilmesi elzemdir. Bunun yanında sistemin eksik yönleri için gerekli önlemlerin alınması ileri yıllarda yapılacak TIMSS, PISA ve benzeri uluslararası araştırmalarda daha iyi bir noktaya gelinmesine katkı sağlayacaktır.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu bölüm içerisinde, araştırmanın modeli, örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve çözümlenmesine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Sınıf öğretmenlerinin, Türk Eğitim sistemi konusundaki görüşlerini derinlemesine incelemeyi amaçlayan bu araştırma, temel nitel araştırma temelinde desenlenmiştir. Nitel araştırma, bireylerin belirli bir konuda oluşturdukları anlamların incelenmesiyle, alana özgü açıklama ya da teori geliştirme süreci olarak ifade edilmektedir (Özden ve Saban, 2019). Ayrıca nitel araştırma farklı gözlem türleri, farklı görüşme biçimleri ve doküman analizi gibi çeşitli veri toplama yöntemlerinin kullanılmasıyla, gerçekleştirildiği bir araştırma yaklaşımıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Temel nitel araştırma, bütün disiplin ve uygulama alanlarında görülebilmekle birlikte eğitim alanında kullanılan en yaygın nitel araştırma türüdür (Merriam, 2009).

Nitel araştırma deseninde sırasıyla; araştırma konusunun belirlenmesi, problemin ortaya konması, araştırma amacının belirlenmesi ve araştırma sorularının oluşturulması gerekmektedir. Bu çalışmada da ilk olarak Türk eğitim sistemi detaylı olarak incelenmiştir. Akabinde araştırma soruları ve veri toplama araçları belirlenmiştir. Ardından veriler toplanmış, tematik analiz yöntemi ile analiz edilmiş ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırma, Konya ili merkez ilçelerinde 2022-2023 yılları içerisinde devlet okullarında görev yapmakta olan 20 sınıf öğretmeni ile yürütülmüştür. Araştırmanın katılımcılarını belirlemek için amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, araştırmanın amacına uygun olarak önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan durumların tercih edilmesidir (Patton, 2005).

Bu araştırmanın katılımcıları araştırmacı tarafından aşağıda belirtilen ölçütler doğrultusunda seçilmiştir.

- Sınıf öğretmeni olarak görev yapmak,
- En az 7 yıl devlet okullarında görev yapmış olmak.

Öğretmenlerin özellikleri tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özellikleri

Alt Tema	Cinsiyet	Hizmet Yılı
Ö1	Erkek	20 Yıl
Ö2	Erkek	22 Yıl
Ö3	Kadın	9 Yıl
Ö4	Erkek	16 Yıl
Ö5	Kadın	15 Yıl
Ö6	Kadın	9 Yıl
Ö7	Kadın	23 Yıl
Ö8	Erkek	7 Yıl
Ö9	Erkek	21 Yıl
Ö10	Kadın	1 Yıl
Ö11	Erkek	7 Yıl
Ö12	Kadın	9 Yıl
Ö13	Kadın	10 Yıl
Ö14	Kadın	9 Yıl
Ö15	Kadın	6 Yıl
Ö16	Erkek	7 Yıl
Ö17	Kadın	20 Yıl
Ö18	Kadın	25 Yıl
Ö19	Kadın	18 Yıl
Ö20	Kadın	16 Yıl

3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikler

Bu çalışmada önceden belirlenmiş ölçüt örneklem çerçevesinde görüşme formu yoluyla veriler toplanmıştır. Geçerlik ve güvenirlik için öğretmenlerden ve bilim uzmanı akademisyenlerden görüşler alınmıştır. Alınan görüşler doğrultusunda düzenlenen görüşme sorular araştırmada kullanılacak hale getirilmiştir.

Görüşme, araştırmanın ana ve alt problemlerine ilişkin veri toplamak için, araştırmacı ve katılımcı arasında soruların sorulması ve sorulan sorulara ilişkin cevaplar alınmasıyla gerçekleşen bir iletişimdir. Nitel araştırma, görüşme, gözlem, doküman analizi gibi veri toplama araçları ile algı ve olayların doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasını sağlayan, nitel bir sürecin izlendiği bir araştırma yöntemidir (Küpeli ve Karataş, 2023). Nitel araştırmalarda genellikle tercih edilen görüşme, bireylerin kendi bakış açılarını, tecrübelerini, duygu ve algılarını ortaya koymak için kullanılan bir yöntem olarak bilinmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Katılımcılardan görüş alabilmek amacıyla araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir;

Yarı yapılandırılmış görüşme formu üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde araştırma hakkında bir ön bilgiye yer verilmiştir.

İkinci bölümde katılımcının kişisel bilgilerine ilişkin; katılımcının cinsiyeti ve mesleki deneyimlerine, üçüncü bölümde ise görüşme sorularına yer verilmiştir. Görüşme formu toplam 6 sorudan oluşmaktadır. 20 katılımcıyla görüşmeler yapılmıştır. Görüşme formu çevrim içi olarak iletilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış ve görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmada bu yöntemin kullanılmasının nedeni, bireylerin düşünce süreçlerinin daha yakından izlenebilmesi, verdikleri cevaplar arasındaki farklılıkları ve paralellikleri saptayıp buna göre karşılaştırmalar yapmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Görüşme yapılan sınıf öğretmeninin gönüllü olmasına dikkat edilmiştir. Katılımcılarla görüşmeye başlanmadan önce, sınıf öğretmenlerine araştırmanın amacı, içeriği süresi ve yaşanabilecek etik konularla ilgili bilgiler verilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada sınıf öğretmenlerine araştırmanın amacına yönelik hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular sorularak elde edilen veriler tematik analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Tematik içerik analizinde belli bir konu üzerinde yapılan birden fazla araştırmanın bulguları belirlenen şablon veya temalar çerçevesinde, ham verilerden farklı eleştirel bir gözle incelenip sentezlenerek yorumlanır (Au, 2007). Böylelikle tematik içerik analizi aynı zamanda bir konuyu çeşitli boyutlarıyla konu edinen araştırmalardaki benzer yönleri nitel olarak sentezleyip örneklendirdiğinden araştırmacılara kaynak oluşturmaktadır (Çalık, Ayas ve Ebenezer, 2005; Çalık ve Sözbilir, 2014). Verilerin analizi, katılımcıların verdiği cevaplara bağlı olarak temalar oluşturulmuştur.

3.6. Araştırmada Geçerlilik, Güvenilirlik ve Etik

Bu çalışmada geçerliliği ve güvenilirliği artırmak için çeşitleme yoluna gidilmiştir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri farklı sosyoekonomik bölgelerdeki okullardan ve farklı sınıf kademelerindeki öğretmenlerden seçilerek çoklu araştırma ortamları sağlanmıştır. Araştırma formu hazırlanırken, katılımcılara araştırmanın amacı açıklanarak formu doldurmanın gönüllülük esasına bağlı olduğu maddesi eklenmiştir. Ayrıca katılımcılara formdan elde edilecek bilgilerin tamamen araştırma amacı ile kullanılacağı ve kimlik bilgilerinin kesinlikle gizli tutulacağı belirtilmiştir. Araştırmada öğretmenlerin isimleri etik nedenlerden dolayı kullanılmamıştır. Öğretmenler “Ö1, Ö2, Ö3, Ö4...” şeklinde kodlanmıştır.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırma sırasında sınıf öğretmenleri ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucu ortaya çıkan bulgulara yer verilmektedir.

4.1. Türk Eğitim Sisteminde Uygulanan Eğitim Politikalarına İlişkin Bulgular

Örneklem grubunda bulunan sınıf öğretmenlerine ilk soru olarak, “Türk eğitim sisteminde uygulanan eğitim politikalarına ilişkin olumlu, olumsuz veya yapılması gerekenlere ilişkin görüş ve düşünceleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir.

Tablo 5. Türk eğitim sisteminde uygulanan eğitim politikalarına ilişkin bulgular

Alt Tema	Katılımcılar
Sürekli değişen eğitim sistemi	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19
Siyasetçilerin Fikir Ayrılıkları	Ö2, Ö5, Ö8, Ö11, Ö14, Ö17, Ö19
Kaliteli öğretmen yetersizliği	Ö4, Ö5, Ö9, Ö11, Ö14, Ö16, Ö18
Teknolojinin Olumsuz Etkisi	Ö5, Ö9, Ö13, Ö14, Ö16, Ö17
Ezbere Dayalı Eğitim Sistemi	Ö5, Ö13, Ö15
Eğitimde Eşitsizlik	Ö3, Ö4, Ö9, Ö11
Uygulanan Yanlış Politikalar	Ö12, Ö18
Ücretli Öğretmen Problemi	Ö11
Taşınmalı Eğitim Sistemi	Ö9
Eğitimde Liyakat	Ö7

Tablo 5 incelendiğinde eğitim politikalarıyla ilgili yapılması gerektiğini on öğretmen sürekli değişen, yedi öğretmen siyasetçilerin fikir ayrılıkları üç öğretmen ezbere dayalı eğitim sistemini yedi öğretmen kaliteli öğretmen yetersizliği altı öğretmen Teknolojinin olumsuz Etkisini iki öğretmen uygulanan yanlış politikaları bir öğretmen eğitimde Liyakat sorunlarını ifade etmişlerdir. Sürekli Değişen Eğitim sistemini eleştiren Ö5; “Eğitim politikamızın en önemli sorunlarından biri sürekliliğinin olmamasıdır. Her hükümet değişiminde hatta aynı hükümette bakan değişiminde bile değişime uğramaktadır. Eğitim politikamız için uzun vadeli bir planlama yapılması şarttır. Eğitim politikamız hükümet veya bakan değişikliklerinde bayrak yarışı gibi yeni gelenlere devredilmeli ve bayrağı alan hedefe ulaşmak için yoluna devam etmelidir. Eğitim politikamızın birinci önceliği sağlam karakterli, ülkesine faydalı, okuduğunu anlayan, çözüm üreten bireyler yetiştirmek olmalıdır.” ifadelerine değinirken Ö1; “Türk eğitim sisteminde uygulanan eğitim politikalarında öncelikle devamlılık süreklilik olması gerektiğini düşünüyorum. Çok sık değişen sistem değişiklikleri zarar vermektedir.

Yapılması gereken şey bir model sistem belirlenip uzun vadede artısını eksisini değerlendirerek; ondan sonra değişiklik yapılması gerekiyorsa karar vermektir. Bu kararlar alınırken sahadaki paydaşların en önemlisi olan öğretmenlerin görüş ve önerileri dikkate alınmalıdır. Kısa süreler içerisinde yapılan değişiklikler eğitimi bir yap-boza çevirmekte hem öğrencileri hem öğretmenleri zor durumda bırakmaktadır. Altyapı çalışmaları yeterince yapılmadan getirilen sistem değişiklikleri fayda yerine zarar vermektedir.” Kaliteli öğretmen yetersizliği eleştiren Ö9; *“Okul öncesi eğitim almış bireylerin akademik başarısının daha yüksek ve iletişim becerilerinin daha kuvvetli olduğu uluslararası alanda yapılan sınavlarda da ortaya çıkmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığın okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasında olumlu adımlar attığını görüyoruz. Okul öncesi eğitimin kademelendirilerek zorunlu ve herkes tarafından ulaşılabilir hale getirilmesi, resim, müzik, spor derslerine önem verilerek çocuğun bedensel, zihinsel ve duyuşsal gelişimlerinin desteklenmesi bu derslere alan öğretmenlerinin girmesi öğrencinin bir sonraki kademeye daha donanımlı ve hazır girmesini sağlayacaktır.”* açıklamasında bulunmuştur.

4.2. Ülkemizde Eğitime Ayrılan Bütçe Maaş Kaynak Araç Gereçlere ilişkin

Bulgular

Araştırmada cevabı aranılan ikinci soru, Öğretmenlere göre maddi olarak ülkemizde eğitimi etkileyen olumlu olumsuz faktörleri belirlemeye yöneliktir.

Bu araştırma ile ilgili olarak katılımcılara “Ülkemizde eğitime ayrılan bütçe, maaş, kaynak, araç, gereçler ile ilgili olumlu, olumsuz veya yapılması gerekenlere ilişkin görüş ve düşünceleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiş, konu hakkında derinlemesine bilgi toplamak amacıyla öğretmenlerden konuya ilişkin örnekler vermelerini, görüş ve değerlendirmelerini ifade etmeleri istenmiştir.

Tablo 6. Ülkemizde Eğitime Ayrılan Bütçe Maaş Kaynak Araç Gereçlere İlişkin Bulgular

Alt Tema	Katılımcılar
Maaş Yetersizliği	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö12, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18
Bakanlık Bütçesi Yetersizliği	Ö4, Ö7, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20
Araç Gereç Eksikliği	Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö17, Ö18
Okullardaki Fiziki Donanım	Ö1, Ö17, Ö18, Ö19
Bütçenin Eşit Dağıtılmaması	Ö5, Ö17, Ö18
Okullardaki İsraf	Ö2, Ö4, Ö9
Okul Sayısı Yetersizliği	Ö7, Ö17, Ö18
Maaş Adaletsizliği	Ö3, Ö18
Bütçenin Ar-Ge ye Ayrılmaması	Ö8, Ö17

Tablo 6 incelendiğinde on öğretmen maaş yetersizliğini, dört öğretmen Okullardaki Fiziki Donanımı, üç Öğretmen okullardaki israfı o öğretmen Bakanlık Bütçesinin yetersizliğini, üç Öğretmen Bütçenin eşit dağıtılmamasını iki Öğretmen Bütçenin ar-ge ye ayrılmamasını, sekiz öğretmen araç gereç eksikliğini iki öğretmen maaş adaletsizliğini, üç öğretmen okul sayısı yetersizliğini ifade etmişlerdir. Maaş yetersizliğini eleştiren Ö16; *“Özellikle öğretmenleri yaşamını ideal ölçülerde devam ettirmeleri için maaş ve özlük haklarının iyileştirilmesi gerekir. Son yapılan zamlarla asgari ücretten öğretmen maaşlarının arasındaki farkın kalmaması, okuyanla okumayanın toplum gözünde aynı olması biz öğretmenlerin saygınlığını zedelemektedir. Eğitime ayrılan bütçenin fazla olmasına rağmen beyin göçüne engel olamıyoruz. Atatürk’ün dediği gibi ‘ Milletvekillerin maaşının öğretmen maaşlarını geçmesin ’ sözü bize her şeyi açık bir şekilde anlatmaktadır.”* ifadelerine değinirken Ö5; *“ Öğretmen maaşları için iyileştirme yapılması şarttır. Mesleğe yeni başlayan bir öğretmenin maaşı asgari ücret ile aynı seviyeye yaklaşmıştır. Bir öğretmen derse girdiğinde kafasında evi ve çocukları ile ilgili hiçbir maddi konu olmamalı ki dersi daha iyi anlatabilsin.”* ifadelerine değinmiştir. Okullarda ki israfa değinen Ö9; *“ Okul kitaplarının ücretsiz dağıtılması olumlu bir adım, ancak bu kitapların her yıl yeniden basılması mali açıdan bir yük oluşturmakta.*

Durumu iyi kullanılabilir kitapların hurda kâğıda ayrılması olumsuz bir uygulama. Kullanılabilecek durumdaki kitapların tekrar kullanılması gerekiyor. Ders kitapları içerik yönünden daha zengin ve dikkat çekici olmalı yeni ve merak uyandırıcı etkinlikler içermelidir.” şeklinde ifade ederken Ö4; *“Ücretsiz dağıtılan ders kitaplarının da israf noktasında olduğunu düşünüyorum.*

Güncellenmeden basılan ders kitaplarının bir şekilde alttan gelen sınıflara dağıtılması sağlanmalıdır.” şeklinde ifade etmiştir. Bakanlık Bütçesinin yetersizliğine değinen Ö4; “Son yıllarda eğitime ayrılan bütçenin cumhuriyet tarihi boyunca en yüksek bütçe olduğu vurgulanmaktadır. Kanaatimce eğitime ayrılan bütçe çok yetersizdir. Eğitim dışındaki alanları düşündüğümüzde eğitim zaten en çok payı almalıdır elbet. En büyük bütçe en çok beklenti içerisinde olunan alanlara aktarılmadığıdır. Asıl mesele de burada yatmaktadır.” şeklinde ifade ederken Ö7; “Türkiye’nin 2022 için ayrılan eğitim bütçesi yaklaşık 190 milyar olarak açıklandı. Buna göre, ülke OECD ortalamasının altında kalan 16 ülkenin içinde son 3’te yer alıyor. Eğitim bütçesi son yıllarda armış olsa da yetersiz kalıyor. Yeni okulların açılması gerekiyor. Bütçe sadece giderleri karşılıyor.”. Ö19; “Ülkemizde eğitime ayrılan bütçenin büyük bir kısmı herkesin de bildiği gibi öğretmen maaş giderleridir. Aslında eğitim giderlerinin ülkenin geleceğinin inşasında önemli bir yer tutan öğrencilerin kullanabileceği alanlara, araç gereçlere ve malzemelere ayrılması gerekmektedir. Geri kalmış ülkelerin kalkınamama nedeni eğitime gereken yatırımı yapmamalarıdır. Hem personel maaşlarının düşük olması hem de okulların yetersiz imkanlarının oluşu daha büyük bütçelere ihtiyaç olduğunu göstermektedir.” Şeklinde ifade etmiştir. Bütçenin ar-ge ye ayrılmamasına değinen Ö8 “Bütçeden ayrılan payın en çoğu her zaman eğitime, araştırmaya, bilimsel çalışmalara, AR-GE çalışmalarına ayrılmalıdır. Yoksa ülkemizde yetişen çok değerli bilim insanlarının başka ülkelerde elde etmiş oldukları başarıları ekranlardan izleyebiliriz.” şeklinde ifade etmiştir. Araç-gereç eksikliğinden bahseden Ö18;” Okullara her sınıfa yetecek miktarlarda araç gereç sağlanmalıdır. Çünkü kalabalık okullarda bir sınıftan birkaç tane olup araç gereçler eksik olunca ders işlemek için birbirini beklemek zorunda kalınabiliyor.” şeklinde ifade etmiştir.

4.3. Ülkemizdeki Programlar, Dersler ve Eğitim Sürelerine Yönelik Bulgular

Örneklem grubunda bulunan sınıf öğretmenlerine üçüncü soru olarak, öğretmenlerin eğitim programlarına tavsiyelerini belirlemektir. Bu kapsamda katılımcılara “Ülkemizdeki programlar dersler eğitim sürelerine yönelik görüş ve düşünceleriniz nelerdir?” araştırma sorusu sorulmuştur.

Tablo 7. Ülkemizdeki programlar, dersler ve eğitim sürelerine yönelik bulgular

Alt Tema	Katılımcılar
Müfredatta Sadeleştirme Yapılmalı	Ö1, Ö5, Ö15, Ö16, Ö18, Ö19
Ders Sürelerinin Kısaltılması	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö18, Ö20
5+3 Sistemine Geçilmeli	Ö1, Ö2, Ö5, Ö9, Ö17
Sistem Çok Sık Değiştirilmemeli	Ö7, Ö9, Ö17, Ö18
Teorik ve Uygulama Uyumlu Hale Getirilmeli	Ö6, Ö12
İkili Eğitim Kaldırılmalı	Ö4, Ö20
Mesleki Hayata Erken Yönlendirilmeli	Ö4
Okula Başlama Yaşı Yükseltilmeli	Ö5
Öğretmen Adayların Staj Sürelerinin artırılması	Ö7
Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Artırılması	Ö2
Sayısal Alanda Ders içerikleri Hafifletilmeli	Ö3
Yetenek Derslerinin Artırılması	Ö10
Eğitim Programlarının Uygulanması	Ö11
Kişisel Farklılıklarının Eğitime Uyarlanması	Ö13
Özgün Programlar Yapılması	Ö14
Eğitim Kademelerinin Kısaltılması	Ö19
Sınıf Mevcudunun Azaltılması	Ö19

Tablo 7 incelendiğinde beş öğretmen 5+3 sistemine geçilmesi gerektiğini yedi öğretmen müfredatta sadeleştirmenin yapılmalı olduğunu iki öğretmen ikili eğitimin kaldırılması gerektiğini iki öğretmen teorik ve uygulamanın uyumlu hale getirilmesi gerektiğini dört öğretmen sistemin çok sık değiştirilmemesi gerektiğini diğer öğretmenlerin ise farklı tavsiyeler vermiştir.

5+3 sistemine geçilmeli diyen Ö1 “Ülkemizde halen uygulanmakta olan 4+4+4 sisteminin değiştirilerek mutlaka 5+3 şeklinde devam etmesi gerektiğini düşünüyorum. 4+4+4 sistemi eğitimde mevcut olan hiçbir sorunu çözmediği gibi üstüne daha da fazla sorun eklemiştir” ifadelerine yer verirken, Ö2 “2012 yılında uygulamaya geçen 4 + 4 + 4 sistemi sorunu çözmek bir yana eğitim açısından kötüye gitmemize neden olmuştur. Bunun yerine 1997 öncesinde uygulanan 5+3 eğitim sistemine geçilerek ilkokul zorunlu yapılmalıdır.” ifadelerine yer vermiştir. Müfredatta sadeleştirmenin yapılması gerektiğini dile getiren Ö15 “İlkokul bölümünde bazı derslerin (sosyal bilgiler vb) çok yoğun bir müfredatta sahip olması hem çocuklar açısından hem de öğretmenin müfredatı yetiştirmesi açısından zordur. Çocuklar seviyelerinin üstünde olan konularda anlamakta güçlük çekmektedir.

Öğretmenlerde sadece sosyal bilgiler dersi değil diğer derslerde dahil konuyu yetiştirebilmek adına hızlı ders anlatmak zorunda kalmakta. Bu da eğitimin verimi düşürüyor. Yoğun bir ders yükü oluşuyor. İlkokul kısmında bu kadar yoğun ders olması çocukların okula gelme isteklerini azaltmakta.” şeklinde ifade ederken Ö16 “Ders programlarında öğrencilerin gelişim seviyelerine göre çok fazla ayrıntı ve müfredat konuları içermektedir. Bu durum hem zaman kaybına hem de öğrencilerde motivasyon ve başarı kaybına neden olmaktadır.” Ders Sürelerinin kısaltılmasını ifade eden Ö3 “İlkokulda ders saati 30 dakika ortaokulda 35 dakika lise de 40 dakika olabilir. Dikkat süreleri açısından faydalı olur.” şeklinde ifade ederken Ö2; “Ders saatleri ilkokullarda günlük 5 saat, ortaokullarda günlük 6 saat olarak yeniden düzenlenmelidir.” şeklinde ifade etmiştir. İkili eğitim kaldırılmalı ve mesleki hayat yönlendirilmeli diyen Ö4; “Onun yerine öğrenciler öğle saatine kadar okulda olmalı, günün kalan zamanında da hayat boyu öğrenme ile eğitimi desteklenmelidir. Burada kimi öğrencilerin eğitimleri okula destek, kimi öğrencilerin de mesleki hayata hazırlanma şeklinde düzenlenmelidir.” Şeklinde ifade etmiştir. Teorik ve uygulama uyumlu hale getirilmeli diyen Ö12; “Ülkemizdeki program ve derslerin planlarda yani teoride çok iyi olduğunu düşünüyorum fakat pratiğe geldiğimizde bu pek uyuşmuyor. Kendi branşımdan örnek verirsek, 2. Sınıf müfredatında ünitelerimizden biri ‘Sayılar’. Bu ünite için MEB’in verdiği süre ise 1 ay. Öğrencilerin 2 ders saatinde ezberleyip, kullanabileceği bir konuyu 1 ay anlatmak ne kadar mantıklı. Bu şekilde hiçbir öğrencinin İngilizce konuşabileceğini hayal dahi edemezsiniz.” Şeklinde ifade etmiştir. Sık sık program değişimi yapılmaması gerektiğini söyleyen Ö9; “Ulusal bir eğitim politikamız yok. Yeni göreve gelen Bakana, Yükseköğretim Kurumu (YÖK) başkanına göre eğitim sistemi değişmemeli. Ülkeyi ayakta tutan, ileriye taşıyan, milli bir eğitim sisteminin siyaset üstü bir yaklaşımla ele alınması ve ulusal bir eğitim politikası oluşturulması gerekiyor. Eğitimde sil-baştan mantığı bırakılmalı, yönetim değişikliğiyle birlikte değişmeyecek, uzun soluklu uygulamalar hayata geçirilmeli.” ifadelerine yer verirken Ö17; “: Ülkemiz de eğitim programlarının sık aralıklarla değiştirilmesi müfredatların sık sık değişmesi eğitimimiz için olumsuzluklar yaratabiliyor.” ifadelerine yer vermiştir.

4.4. Lise ve Üniversiteye Geçişlerle İlgili Bulgular

Örneklem grubunda bulunan sınıf öğretmenlerine dördüncü soru olarak, Lise ve Üniversiteye geçişler hakkında tavsiyelerini belirlemektir.

Bu kapsamda katılımcılara “Lise ve üniversiteye geçişlerle ilgili görüş ve düşünceleriniz nelerdir?” araştırma sorusu sorulmuştur.

Tablo 8. Lise ve Üniversiteye geçişlerle ilgili bulgular

Alt Tema	Katılımcılar
Meslek Yönlendirmesi	Ö2, Ö10, Ö11, Ö17, Ö20
Ölçme ve Değerlendirme	Ö2, Ö5, Ö10, Ö11
Meslek Liselerine Teşvik	Ö3, Ö9, Ö13, Ö18
Sınav Sisteminin Sürekli Değişmesi	Ö1, Ö2, Ö9, Ö12
İlgi, Yetenek ve Becerilere Göre Eğitim	Ö7, Ö8, Ö13, Ö15
Ebeveyn Baskısı	Ö11, Ö14, Ö20
Üniversiteye Girişlerde Mülakat Getirilmeli	Ö5, Ö11
Kontenjan- İstihdam Dengesizliği	Ö6, Ö17
Üniversitelerin Donanımsızlığı	Ö12, Ö16
Sınav Stresi Rehberliği	Ö18
Ortaöğretim Süresinin 3 Yıl Olması	Ö20
Meslek Liselerinin Çeşitlendirilmesi	Ö7
Öğretmenliğe Teşvik	Ö4

Tablo 8 incelendiğinde dört öğretmen sınav sisteminin sürekli değişmesinden, dört öğretmen ölçme ve değerlendirme sisteminden dört öğretmen meslek liselerine teşvikten, bir öğretmen öğretmenliğe teşvik, iki öğretmen kontenjan-istihdam dengesizliğinden dört öğretmen yetenek ve becerilere göre eğitimden üç öğretmen ebeveyn baskısından iki öğretmen mülakat getirilmesinden iki öğretmen üniversitelerin donanımsızlığından beş öğretmen mesleki yönlendirmeden bir öğretmen stres rehberliğinden bir öğretmen ise ortaöğretim süresinin 3 yıl olması ile ilgili tavsiyeler vermiştir.

Sınav sisteminin sürekli değişmesi ile ilgili görüş bildiren Ö1; “Lise ve üniversiteye geçişlerle ilgili olarak; sınav ile geçiş olmasını doğru buluyorum ancak sürekli olarak sınav sisteminin değişmesini doğru bulmuyorum. Üzerinde iyi çalışılmış bir sınav sisteminin uzun yıllar uygulanmasının daha faydalı olacağını düşünüyorum. Uygulan bir sınav sisteminin tam olarak artısını eksisini görmeden tekrar değişikliğe gitmek eğitimi bir kısır döngüye sürüklemektedir.” ifadelerine yer verirken Ö9; “Yükseköğretime geçişte yapılan sürekli değişiklikler, yeni tür okulların açılması, değer (din) eğitiminin yeri gibi konularda sürekli ve ani olarak yapılan değişiklikler nedeniyle Türk eğitim sisteminde bir istikrar sağlanamamakta ve eğitim, siyasî bir çatışma alanı hâline gelmektedir.” ifadelerine yer vermiştir.

Ölçme ve değerlendirme konusundan bahseden Ö2; “Eğitim sistemimizde en çok sıkıntı yaşadığımız alan ölçme değerlendirme alanıdır. İlköğretim dönemi çocukların sosyal, kültürel ve karakter gelişiminin olduğu dönemdir. Bu dönemde sosyal alanlarda gelişim sağlayacak eğitim faaliyetleri düzenlenmesi gerekirken, maalesef bizim eğitim sistemimizde akademik başarıya yönelik derslere, bunun yanında da sınavlara hazırlık çalışmaları önem verilmektedir. Gerek liselere giriş gerek üniversiteye giriş olsun seçme sınavlarında sürekli yapılan değişiklikler nedeniyle bir istikrar sağlanamamaktadır. Her iki sınavda da öncelik öğrencileri mesleki alanlara yönlendirecek çalışmaların yapılması gerektiğini düşünüyorum. Böylelikle hem ülkenin ihtiyacı olan iş gücünün karşılanacağını, hem de işsizliğin azalacağını düşünmekteyim.” ifadelerine yer verirken, Ö10; “Lise ve üniversiteye geçişlerle ilgili süreçlerde öğrencinin yetenek ilgi düzeyine bakılması iş ve işlemlerinin sadece son yıla sığdırılmasını sağlıklı buluyorum Öğrencinin yetenek, ilgi tespitinin lise boyunca yapılarak sürece yayılması gerektiğini düşünüyorum. Üniversite yerleştirmelerinde de bazı bölümlere alımda mülakat yapılması gerektiğine inanıyorum örneğin eğitim fakültesinden mezun olacak kişilerin mülakatla öğretmenlik mesleğini okumaya dahil edilmesi gerektiğine inanıyorum çünkü yazılı puanın yetmesi öğretmenlik mesleğini okumak için uygun olunduğunun tam anlamıyla göstergesi değil bence eğitim fakültesinde çok fazla iletişime ve uygulamaya dayalı dersleri gerçek anlamda öğrenerek mezun olmak için bu uygulama sağlıklı olacaktır diye düşünüyorum.” Ö11; “Lise veya üniversite geçişleri öğrencinin ilgi ve yeteneğine göre yapılmalı örneğin bir veteriner olmak isteyen öğrenci bu bölüme liseden başlamalı teorik ve uygulamayı beraber görmelidir. Sahaya çıktığı zaman teorikte bilgisi var ama uygulamaya geldiği zaman yapamamaktadır. Öğretmenlik mesleği de bu durumda, bir öğretmen adayı teorik bilgiyi almaya başladığı zaman uygulama kısmı da beraber olmalı” ifadelerine yer vermiştir. Mesleki ve teknik liselerden üniversiteye geçişte, meslek lisesi mezunlarının, kendi alanlarında eğitime devam etmeleri teşvik edilmelidir.” ifadelerine yer verirken Ö13; “Tüm öğrencilerde üniversite okuma kaygısı var. Ara eleman açığının çok fazla olduğu ülkemizde meslek ve teknik liselerini teşvik ederek bu açığın giderilmesi,” ifadelerine yer vermiştir. Öğretmenliğe teşvikte ise Ö4; “%1 dilimden özenle seçilen öğrencilere, %30 dilimden öğretmen görevlendirmek en azından şeklen uygun değildir. Geleceğin öğretmenleri açısından, öğretmenlik mesleği maddi ve manevi açıdan cazip hale getirilerek, zeki çocukların öğretmenlik mesleğine yönelmesi teşvik edilmelidir. Örneğin; sınav bir seçme yöntemi olarak devam edecek ise, sınav sonucuna göre, %5 dilimden, önümüzdeki yıl öğretmen okullarını tercih edenlere, zorlu bir eğitim sürecinden sonra, hatırı sayılır bir maaş vaat edilebilir.” ifadelerine yer vermiştir.

Ebeveyn baskısını ifade eden Ö11; “*Lise ve üniversite geçişlerinde öğrencilerimizin fikirlerinden çok, çoğunlukla ebeveynlerinin fikirleri daha baskın durumda. Kendisi doktor, öğretmen, hâkim olmak isteyip de olamayan anne ve babalar çocuklarına sormadan, yetenek ve ilgilerine bakmadan, ben okuyamadım sen bu bölümü oku zihniyetiyle devam etmekte öğrencilerimizin fikirleri alınmadan tercih edilmektedir.*” ifadelerine yer vermiştir.

4.5. Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Geliştirme ve Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitimlerine İlişkin Bulgular

Örneklem grubunda bulunan sınıf öğretmenlerine beşinci soru olarak, öğretmenlerin yeterliliği ve gelişimi hakkında görüş ve tavsiyelerini belirlemektir. Bu kapsamda katılımcılara “Türkiye’de öğretmen yetiştirme geliştirme ve öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerine ilişkin görüş düşünceleriniz nelerdir?” araştırma sorusu sorulmuştur.

Tablo 9. Türkiye’de öğretmen yetiştirme geliştirme ve öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerine ilişkin Bulgular

Alt Tema	Katılımcılar
Hizmet İçi Eğitimler Arttırılmalı	Ö2, Ö3, Ö13, Ö16, Ö19, Ö20
Staj Süreleri Arttırılmalı	Ö8, Ö11, Ö13, Ö18, Ö19
Öğretmenlikte Yığılma Olması	Ö2, Ö5, Ö20
Öğretmen Denetimi	Ö4, Ö17
Nitelikli Öğretmen Yetiştirilmesi	Ö5, Ö7
Eğitim Fakültelerinde Nitelikli Hocaların Olması	Ö1, Ö2
Öğretmen Seçmede Ölçme ve Değerlendirme	Ö9
Okul Yöneticilerinin Eğitimi	Ö9
Öğretmenlerin Kendilerinin Yeterli görmesi	Ö14
Eğitim Fakültelerinin Siyasetten Uzak Olması	Ö1
Formasyon	Ö12

Tablo 9 incelendiğinde bir öğretmen eğitim fakültelerinin siyasetten uzak olmasından, iki öğretmen eğitim fakültelerinde nitelikli hocaların bulunmasından altı öğretmen hizmet içi eğitimden, üç öğretmen yığılmadan iki öğretmen denetimde , iki öğretmen nitelikli öğretmen yetiştirilmesinden beş öğretmen staj sürelerinde bir öğretmen, öğretmen ölçme ve değerlendirmesinden, bir öğretmen yöneticilerin eğitimden, bir öğretmen, öğretmenlerin kendilerini yeterli görmesinden ve iki öğretmen ise formasyondan bahsetmiştir.

Eğitim fakültelerinin siyasetten uzak olması konusuna değinen Ö1; “Ülkemizde üniversitelerin siyasi baskılardan uzak daha özgürlükçü bir yapıya sahip olmasının eğitim sistemimize çok önemli katkılar sağlayacağını ve gelişmiş ülkelerin üniversiteleriyle yarışabileceğimizi düşünüyorum. Eğitim konusu milli bir konudur ve günlük siyasi çekişmelere kurban edilmemesi gereken kutsal bir alandır. Bu bağlamda öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinin de siyasetten uzak milli bir politika ile yol alması, yetiştirdiği öğretmenlerin kalitesini arttıracaktır.” ifadelerine yer vermiştir. Hizmet içi eğitimler artırılmalı konusuna değinen Ö2; “Öğretmenlerin hizmet içi eğitimleri konusunda yapılan eğitimlerin çok verimli olmadığını düşünüyorum. Pandemi süreci ile birlikte hizmetiçi eğitimlerin birçoğu uzaktan eğitim yolu ile yapılmakta olup, bu durumda yapılan eğitimin veriminin daha da düşmesine neden olmaktadır.” ifadelerini kullanırken Ö13; “Öğretmenlerin bir kısmı meslek edindikten sonra kendini geliştirmiyor. Hizmet içi eğitimler Bakanlık tarafından düzenlenmekte. Bu bence olumlu bir yaklaşım fakat yeterli değil. Devlet eliyle öğretmenlerin gelişimi için yüksek lisans ya da etkili olabilecek daha nitelikli hizmet içi eğitimler sunulabilir.” Ö19; “Hizmet içi eğitimlerin alana yönelik yapılması ve uygulamalı olması gerekmektedir. Günümüzde yaygın olan uzaktan eğitimin önemi yadsınamaz fakat yüz yüze hizmet içi eğitim de çok önemlidir.” ifadelerine yer vermişlerdir. Öğretmen Denetimine değinen Ö4; “Türkiye’de öğretmen yetiştirme geliştirme ve öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerine ilişkin eğitimlerin yeterli olduğunu düşünüyorum. Asıl sorun bunların takip edilip edilmemesidir. Sadece yapmak için değil, gerçekten davranış değişikliği oluşturma noktasında gerekli takibin yapılması sağlanmalıdır. Sene içerisinde yüzlerce hizmet içi eğitimin yapılması ve bu eğitimlerin katılımının gönüllüğe esas olması da amaca hizmet etmemektedir. Özellikle bazı eğitimlerin zorunlu olması gerekmektedir.” ifadelerine yer vermiştir. Staj sürelerinin artırılmasına değinen Ö8; “Öğretmen yetiştirme sürecinde teorik olarak üniversitelerde alınan eğitimin iyi derecede olduğunu düşünüyorum fakat uygulama olarak staj eğitimlerinin yetersiz olduğu düşüncesindeyim. Fakülteyi bitirip doğunun veya güneydoğunun herhangi bir köyünde tek başına öğretmenlik yapamaya giden bir öğretmenin oralarda ne gibi zorluklarla karşılaşacağı ya da okuldaki bütün işleri kendisinin yapacağı pek işlenmiyor ve anlatılmıyor diye düşünüyorum. Uygulamalı derslerin özellikle yönetsel alandaki uygulamaların arttırılması gerektiğini düşünüyorum.” ifadelerine yer verirken, Ö13; “Öğretmenler üniversite eğitimi alırken staj eğitimi yeterli olarak sağlanamamakta. Bu da mesleğe başlandığında çocuklar ile ilk karşılaşma sürecinde öğretmenlerin yeterli tecrübeye sahip olmamasına ve mesleki kaygıya neden olmakta. Çocuklarla karşılaşma ve iletişim süreleri arttırılabilir.” ifadelerine yer vermiştir.

Öğretmen seçerken ölçme ve değerlendirme konusuna ve yöneticilerin eğitimi konusundan bahseden Ö9; “Öğretmenin, öğrenme süreci içerisinde belirli dönemlerde öğrenci için rol model olduğu düşünüldüğünde Eğitim Fakültelerine alınacak öğretmen adaylarının sadece başarı ölçen bir sınav ile değil davranış, karakter, vb. bireyi tanıma testleri ile seçilmesinin daha uygun olacağını düşünüyorum. Okul yöneticilerinin öğretmenler arasından seçilmesi yerine, üniversitelerde okul yöneticilerinin yetiştirilmesine yönelik bölümler açılarak yönetim alanında eğitim almış yöneticilerin okullarda görev almaları olumlu olacaktır. Yöneticiler yönlendiren ve itici güce sahip olan kişilerdir. Bu kimselerin dikkatli seçilmesi sistemin gidişatı açısından oldukça önemlidir. Ülkemizde yöneticilerin atanmasında bir eğitim koşulu aranmaması ya da eğitime tabi tutulmamaları da yöneticilerin bilimsellikten uzak bürokratik bilgilerden ibaret kişiler olmaları sonucunu doğurmuştur.” ifadelerine yer vermiştir. Öğretmenlerin kendini yeterli görmesi konusundan bahseden Ö14; “Öğretmenlerin kendilerini yeterli görmeleri ve gelişime kapalı olmalarıdır. Hizmet içi eğitimlerin gönüllüğe bağlı olması ve öğretmenlerin zorunlu olmadıkça hizmet içi eğitim ve seminerlere katılmak istememesi.” ifadelerine yer vermiştir. Formasyon konusuna değinen Ö12; “Türkiye’de öğretmen yetiştirmek tek bir cümleye sığdırılabilir: “Öğretmen ol 3 ay evde yatarsın.” Bu zihniyetle fakültelere gelen gerek kendi arkadaşlarım gerekse mesleğimde gördüğüm çok örnek öğretmen var. Bu konuda ülkemizin en eski öğretmen okullarından olan Necatibey Eğitim Fakültesi mezunu bir öğretmen olarak en üzüldüğüm durum öğretmenlerin formasyon, ücretli, sözleşmeli olarak gruplandırılmasıdır. Öğretmen öğretmendir. Eğitim Fakültesini okur, hatta biraz zor bitirir. 1 sene kar kış demeden stajını yapar 1 dönem boyunca staj okullarında dersini anlatır. Öğrenciyi üniversite dersliklerinde değil, okul sıralarında tanır. Formasyon adı altında 6 ay – 1 sene içerisinde öğretmen olan arkadaşlarımızın bunları yeterince yaşayamaması meslek hayatlarını, onların meslek hayatları ise bir neslin eğitim hayatını etkiliyor. Nasıl ki bir mühendis 1 yıllık eğitim ile doktor olamazsa, herhangi bir bölümle formasyon alan kişi öğretmen sıfatına erişemez. Devletin verdiği bu avantajdan faydalanmak isteyen insanları yargılamak saçma gelse de geleceğimizin bu şekilde yok olması beni çok üzüyor.” ifadelerine yer vermiştir.

4.6. Uluslararası Değerlendirme Sınavlarında (PISA ve TIMSS) Başarılı

Olabilmek İçin Ülkemizde Yapılması Gerekenlere Dair Bulgular

Örneklem grubunda bulunan sınıf öğretmenlerine altıncı soru olarak PISA ve TIMSS gibi uluslararası sınavlarda başarı sağlamak için ülkemizde yapılması gerekenler araştırılmıştır.

Bu kapsamda katılımcılara “Uluslararası değerlendirme sınavlarında (PISA ve TIMSS) sınavlarında başarılı olabilmek için sizce ülkemizde yapılması gerekenler nelerdir?” araştırma sorusu sorulmuştur.

Tablo 10. Uluslararası değerlendirme sınavlarında (PISA ve TIMSS) başarılı olabilmek için ülkemizde yapılması gerekenlere dair Bulgular

Alt Tema	Katılımcılar
Ezberci Sistemden Uzaklaştırılması	Ö5, Ö7, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13
Okuma Alışkanlığının Geliştirilmesi	Ö2, Ö5, Ö11, Ö13, Ö18
Sınav Sisteminin Değiştirilmesi	Ö3, Ö6, Ö10, Ö16, Ö19
Bütçenin Artırılması	Ö8, Ö9, Ö15
Fırsat Eşitliği Sağlanması	Ö9, Ö14, Ö15
Araştırmacı Birey Yetiştirmek	Ö3, Ö20
Öğretmen Yetiştirme	Ö14, Ö16
Başarılı Ülkelerin İncelenmesi	Ö2, Ö4
Denetimin Olması	Ö4
Öğretmen Sorumluluklarının Artırılması	Ö4
Seviyelerine Göre Eğitim Verilmesi	Ö5
Okul Öncesi Eğitimin Zorunlu Olması	Ö9
Okula Başlama Yaşının Yükseltilmesi	Ö5
Bilgisayar Okur yazarlığının Artırılması	Ö8
Eğitim sisteminin Devamlı Olması	Ö8
Yabancı Dil Eğitime Önem Verilmesi	Ö8
Müfredat Sadeleştirme	Ö14
Sosyal Faaliyetlerinin Artırılması	Ö16

Tablo 10 incelendiğinde beş öğretmenin okuma alışkanlığının geliştirilmesi, iki öğretmen başarılı olan ülkelerin incelenmesini, beş öğretmen sınav sisteminin değiştirilmesini bir öğretmen denetimin olmasını bir öğretmen sorumluluklarını artırılmasını, iki öğretmen araştırmacı birey yetiştirmeyi, yedi öğretmen ezberci sistemden uzaklaşmak gerektiğini bir öğretmen okuma başlama yaşının yükseltilmesini, bir öğretmen bilgisayar okuryazarlığının artırılmasını iki öğretmen sistemin devamlı olmasını bir öğretmen yabancı dil eğitime önem verilmesini üç öğretmen fırsat eşitliğinin sağlanmasını bir öğretmen okul öncesi eğitim zorunlu olmasını üç öğretmen bütçenin artırılmasını üç öğretmen kaliteli öğretmen yetiştirilmesini bir öğretmen müfredatta sadeleştirme yapılmasını bir öğretmende sosyal faaliyetlerin artırılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Okuma alışkanlığını kazanılması konusuna değinen Ö2; “Mutlaka eğitimin en alt basamağından başlayarak bütün bireylerde okuma bilincinin gelişmesi, okuma alışkanlığını kazandırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.” ifadelerine yer verirken Ö13; “Genel itibarı ile okuduğunu anlamaya yönelik olan bu sınavlarda çocuklara okuma alışkanlığı ve okuma sevgisini erken yaşlarda kazandırmak gerekiyor. Okuduğunu anlayan çocukların bu sınavlarda da başarılı olabileceğini düşünüyorum” ifadelerine yer vermiştir. Sınav sistemine değinen Ö16; “Ülkemizde yapılan sınavlar bilgi düzeyinde kalmaktadır. PISA ile sınavlar uyumlu değildir. Fen liseleri gibi nitelikli okulların sayısını artırmalı ve beceri temelli eğitime geçmeliyiz.” ifadesinde bulunmuştur. Denetim olmasını ve öğretmen sorumluluklarının artırılmasını tavsiye eden Ö4; “Merkezi yönetimin temel görevi denetim olmalıdır. Yerel yönetimler, hatta okullar, bulundukları yere özel, farklı uygulamalar yapabilmelidir. Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğretmenler kurlunun yetkileri artırılmalıdır. Öğretmenler kurulu gerektiğinde mini milli eğitim şurası ve talim terbiye kurulu gibi çalışabilmelidir. Gerekli kazanımlara ne derecede ulaşıp ulaşılmadığı düzenli olarak kontrol edilmelidir. Eksik görülen alanlara özen gösterilmeli gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Metot, araç-gereç, müfredat tekrar gözden geçirilmeli, bu sınavlara odaklanılmalı, başarılı ülkeler örnek alınmalı, kendi eğitim sistemimize uyarlanmalıdır. Mevcut sistemi düzeltmek yerine, yeni bir sistem inşa etmek için çalışılmalıdır.” şeklinde ifade etmiştir. Ezberci sistemden bahseden Ö11; “Ülkeler arası yapılan bu programın amacı bilgiye sahip olmanın yanında bu bilgiyi analiz edip sentezleyerek yaratıcı fikirler ortaya koymaktır. Üst düzey düşünme becerilerinin geliştirilmesi, disiplinler arasında ilişki kurarak öğrenmenin bütüncül gelişmesi, ezberci olmayıp yoruma ve pratiğe dönük olmak gerektiği bu sınavlarda başarılı olmanın en gerçekçi yoludur. Bu tür sınavlarda ya da öğrencilerimizin hayatlarında başarılı olmaları için ilkokuldan başlayıp üniversiteye kadar öğrencilerimizi yetiştirme şeklimizi değiştirmeliyiz. Ezberci eğitimden kurtarıp yorumlayan, okuyan yazan, üreten, keşfeden, eleştirel düşünebilen nesil yetiştirmeliyiz. Yine görev en başta biz öğretmenlere düşmektedir.” Şeklinde ifade ederken Ö13; “Ezberci eğitim değil bilginin özünü anlayan, mantığını kavrayan çocuklar yetiştirebilmek önemli. Ezbere bilgi yerine özümsemiş bilgi çocukların başarılarını da arttırmaya yardımcı olacaktır.” şeklinde ifade etmiştir. Bilgisayar okuryazarlığını, yabancı dili ve eğitimde devamlılığı gibi konulardan bahseden Ö8; “Uluslararası sınavlar günümüzde dijital ortamda yapıldığı için öncelikle öğrencilerin bilgisayar okur-yazarlığı üzerinde durulmalıdır. Bilgisayar okur-yazarlığı arttırılmalı, çeviri konusunda sıkıntı yaşanmaması için yabancı dil eğitimleri verimli hale getirilmelidir. Bu sınavlarda başarılı olabilmek için eğitim sisteminde sürekli değişiklikler yapılmaması gerektiğini düşünüyorum.

Ülkelerin eğitime ve bilimsel araştırmalara ayırmış oldukları bütçe de bu sınavlardaki başarıyı etkilemektedir.” ifadelerine yer vermiştir. Fırsat eşitliğinden bahseden Ö15; “Bu sınavlarda başarılı olabilmek için eğitim ve öğretime gereken destek verilmelidir. Okulun fiziki şartları, öğrencilerin istekleri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak eğitimde fırsat eşitliği yakalanmalıdır.” İfadelerine yer vermiştir. Okul öncesi eğitiminden bahseden Ö9; “Okul öncesi eğitimin kademelendirilerek zorunlu ve herkes tarafından ulaşılabilir hale getirilmesi, resim, müzik, spor derslerine önem verilerek çocuğun bedensel, zihinsel ve duyuşsal gelişimlerinin desteklenmesi bu derslere alan öğretmenlerinin girmesi öğrencinin bir sonraki kademeye daha donanımlı ve hazır girmesinin sağlanmalıdır.” ifadelerine yer vermiştir. Bütçenin artırılması gerektiğini söyleyen Ö8; “Eğitime daha fazla bütçe ayıran ülkelerin bu sınavlarda başarı oranı daha yüksektir. O yüzden ki eğitime ve bilimsel araştırmaya daha fazla bütçe ayırırsak başarı da devamında gelecektir.” ifadelerine yer vermiştir. Müfredatta ve öğretmen yetiştirme konularına değinen Ö14; “Eğitim politikasının baştan değiştirilip nitelikli öğretmen yetiştirilmeli, öğretmenlerin kendi alanlarında yüksek lisans yapması zorunlu tutulmalı, müfredat yoğun bir program içermemelidir. Sade anlaşılır olmalı ve ders süreleri kısa tutulmalıdır.” ifadelerine yer vermiştir. Sosyal faaliyetlerin artırılması gerektiğini söyleyen Ö16; “Sanat ve spor eğitime önem vermeliyiz. Öğrencilerin yaratıcı, sağlıklı bireyler olup okulu sevmelerini spor, sanat, tiyatro vb. aktivitelerle sağlamalıyız.” ifadelerine yer vermiştir.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlar ışığında yapılan önerilere yer verilmiştir.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada, Türk eğitim sisteminin genel olarak değerlendirmesini karşılaştırmalı eğitim dersini alan öğretmenlerin görüşleri alınarak ortaya koymaya çalışılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre aşağıdaki görüşlere ulaşılmıştır.

Birinci araştırma sorusu olarak Türk eğitim sisteminde uygulanan eğitim politikalarında yapılması gerekenlere ilişkin görüşlere yer verilmiştir. Bulgulara göre en çok vurgulanan ilk üç alt tema oluşturulmuştur. Alt temalardan birincisi, sürekli değişen eğitim sistemidir. Bu sonuca göre (Ayanoğlu ve Akbaşı, 2023) belirttiği üzere araştırma bulgularında çoğunlukla Türk Eğitim Sisteminin sürekli ve sık sık değişmesini ilk konuşanlar en başta öğretmenler olmuşlardır. (Yeşil ve Şahan, 2015), araştırmalarına göre eğitim sisteminin kalıcı olmadığını bu sık sık değiştiğini ve bu konudan muzdarip olduklarını belirtmişlerdir. (Kutlu Abu, Bacanak, ve Gökdere 2016), araştırmalarında eğitim sisteminin düzenli olarak sürdüremeyişinden bahsetmişlerdir. Çörtük ve Çörtük (2023) devletin eğitim politikasında sık sık değişiklik yapması araştırmalarıyla örtüşmektedir. Bir diğer alt tema ise siyasetçilerin fikir ayrılıklarıdır. Bu sonuca göre (Ayanoğlu ve Akbaşı, 2023) araştırmalarında eğitimin siyasetin etkisinde kalmasından bahsederken, (Çörtük ve Çörtük, 2023) araştırmalarında eğitimin sürekli siyasi polemiklere katılması, (Gedikoğlu, 2005) araştırmasında ise her hükümet değişikliğinde acil değişikliklere gidilmesi devamlı olarak sil baştan yazılması siyasetçilerin fikir ayrılıklarından bahsetmişlerdir. Bir diğer alt tema ise kaliteli öğretmen yetiştirme konusudur. Araştırmasıyla araştırma sonucumuzla paralellik gösteren (Taşdemir, 2015), nitelikli ve niteliksiz öğretmen yetiştirme konularına değinmiştir.

İkinci araştırma sorusu olarak ülkemizde eğitime ayrılan bütçe, maaş, kaynak ve araç gereçlere ilişkin görüşlere yer verilmiştir. Bulgulara göre en çok vurgulanan ilk iki alt tema oluşturulmuştur. Alt temalardan birincisi, maaş yetersizliğidir. Bulgulara göre öğretmen maaşlarının azlığından, refah düzeylerinin artırılması gerektiğinden, maddi anlamda iyileştirme yapılması gerektiğinden bahsedilmiştir.

Araştırmasıyla sonucu destekleyen ve paralellik gösteren (Yetim ve Göktaş, 2004), öğretmenlerin refahı için maddi yönden iyileştirme yapılması gerektiğini vurgulamış, (Ayanoğlu ve Akbaşlı, 2023) araştırmalarında maddi olarak öğretmen maaşlarının artırılmasından söz etmiştir. Bir diğer alt tema eğitime ayrılan bütçesidir. Eğitime, öğretmene ve öğrenciye ayrılan bütçenin bakanlığa ayrılan bütçeyle orantılı olduğu vurgulanmıştır. (Ayanoğlu ve Akbaşlı 2023) araştırmalarında eğitime ayrılan bütçenin öğretmen gelişimiyle orantılı olduğunu belirterek araştırmamızdaki sonucu desteklemişlerdir. Bir diğer alt tema ise araç gereç eksikliğidir (Ayanoğlu ve Akbaşlı, 2023), araştırmasıyla nitelikli eğitimde öğrenci öğretmenin yanı sıra nitekim eğitimdeki fiziki yapının geliştirilmesi, eğitim materyallerinin artırılması gerektiğinden bahsederken, (Kutlu Abu, Bacanak, ve Gökdere, 2016), araştırmalarında araç gereçlerin ucuz ve kolaylıkla ulaşılır olmasını vurgulamış ve bulguları desteklemiştir.

Üçüncü araştırma sorusu ülkemizde programlar dersler ve eğitim sürelerine ilişkin görüşlere yer verilmiştir. Bulgulara göre çok vurgulanan ilk iki alt temadan birisi müfredatta sadeleştirme yapılması, (Saylık, Saylık ve Sağlam, 2021) araştırmalarında karmaşık bir yapıda olduğunu belirtmiştir. Gedikoğlu (2005), araştırmasında eğitim programlarının hiçbir faydası olmayan bilgilerle kullanılmayacak işlevsiz konularla dolu olduğunu belirterek araştırmamızda ki bulguları desteklemiştir. Bir diğer alt temaya göre 5+3 sisteme geçilmesi, öğrencilerin 4+4+4 sisteme geçilmesiyle erken yaşta okula başlamalarına neden olduğunu hazır bulunuşluklarının olmadığı belirtmişlerdir. Araştırma sonucuyla paralel olarak (Uzun ve Alat, 2014), araştırmalarında 60-66 ay aralığındaki çocukların gelişimlerinde dikkatlerinin kısa süreli olduğunu ve zorlandıklarını belirtmişlerdir.

Dördüncü araştırma sorusu lise ve üniversiteye geçişlerle ilgili görüş ve düşüncelere yer verilmiştir. Bulgulara göre ilk üç alt temadan birisi sınav sisteminin sürekli değişmesidir. (Taşdemir 2015), çalışmasının sonucunda sistemin sürekli değişmesinden bahsederek araştırmamızı desteklemiştir. Bir diğer alt tema ilgi yetenek ve becerilere göre eğitim sisteminin belirlenmesidir. (Saylık, Saylık ve Sağlam (2021), araştırmasında ilgi yeteneklerin göz ardı edildiğinden bahsederek sonucu desteklerken, (Sezer, 2020) ve (Kutlu Abu, Bacanak, ve Gökdere, 2016) ise ilgi ve yeteneklerin geliştirilmesini sağlayan eğitimidir. Bu ihtiyaçlara göre eğitim sisteminin şekillenmesi gerektiğini savunarak araştırma sonuçlarını desteklemiştir. Bir diğer alt tema ise meslek yönlendirmesi.

Bulgulara göre meslek yönlendirmesinin yetersiz olduğu, tesadüfen bölümlere yerleştikleri, mesleği sevip sevmediği sorgulanmadan üniversiteye giriş yaptıkları belirtilmiştir. Sonuç ile paralel olarak (Ayanoğlu ve Akbaşlı 2023) eğitimdeki mesleki rehberliğin ve yönlendirmenin yetersiz olduğunu belirtirken, (Taşdemir, 2015) ise mutlu olduğu mesleği yapmaları gerektiğini belirtir. (Sezer, 2020) ve (Yeşil ve Şahan, 2015) öğrencilerin yöneltme ve yönlendirilmesi konularında sorunlar yaşandığını araştırmalarında belirterek araştırma sonuçlarını desteklemiştir.

Beşinci araştırma sorusu olarak Türkiye de öğretmen yetiştirme geliştirme ve öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerine ilişkin görüş ve düşüncelere yer verilmiştir. Bulgulara göre ilk üç alt temadan birisi staj sürelerinin artırılması. (Kutlu Abu, Bacanak, ve Gökdere, 2016) araştırmalarında mesleğe başlamadan önce öğretmen adaylarının mesleğe dair olumsuz yargılarının yok edilmesi çalışarak değişim ve gelişimlerden haberdar olmaları gerektiğini savunarak sonucumuzu desteklemişlerdir. Bir diğer alt tema hizmet içi eğitimlerin artırılmasıdır. Araştırmadaki bulgularda meslek hayatına girdikten sonra öğretmenlerin sürekli gelişime ve yeniliğe açık olması hasebiyle bu imkanları ve öğretmenlere verilen hizmet içi eğitimleri artırmak gerektiği vurgulanmıştır. (Yetim ve Göktaş, 2004) araştırmalarında eğitimi sürekli hizmet içi programlarla desteklemek gerektiğini belirterek araştırma sonucunu desteklemiştir. Bir diğer alt tema öğretmenlikte yığılmadır. Öğretmenliğin çok tercih edilmesiyle (Taşdemir, 2015), araştırmasında okul kontenjanları sorunlarına değinmiştir. (Gedikoğlu, 2005), ihtiyaç olmayan branşlarda öğretmen alımının durdurulması gerektiğinden bahsederek araştırma sonuçlarını desteklemiştir.

Altıncı araştırma sorusu olarak uluslararası değerlendirme sınavlarında (PISA ve TIMSS) başarılı olabilmek için ülkemizde yapılması gerekenlere dair görüşlere yer verilmiştir. Bulgulara göre ilk iki alt temadan birisi ezberci sistemden uzaklaştırılmasıdır. Araştırmalarıyla (Ayanoğlu ve Akbaşlı 2023), (Gedikoğlu, 2005), (Taşdemir, 2015), (Çörtük ve Çörtük 2023), (Kutlu Abu, Bacanak, ve Gökdere, 2016) sonuçlarımızı destekler niteliktedir. Bir diğer alt tema ise sınav sisteminin değişmesidir. (Taşdemir, 2015) ve (Çörtük ve Çörtük, 2023) ülkemizdeki sınav odaklı eğitim sisteminin değişmesi gerektiğini belirtirken (Gedikoğlu, 2005), aşamalı olarak sınav sisteminin kaldırılmasından bahsederek araştırma sonucunu desteklemiştir.

5.2. Öneriler

Ulaşılan bulgulara göre sonuçlar çerçevesinde, Türk eğitim sistemindeki sorunların çözümüne ilişkin yapılacak plan ve uygulamalarda şunların da dikkate alınması önerilebilir:

- Eğitim sisteminin sık sık değişmeyip uzun süreli uygulanabilir olması ya da özgün programlar oluşturulması önerilmektedir.
- Eğitimin siyasi görüşlerden ayrı tutulması her hükümet değiştiğinde polemığe girmeyip görüşlerin yeniliklere açık olması gerekir. Ancak bu yeniliklerin sistemi değiştiren değil sisteme uyarlanabilen yenilikler olması önerilmektedir
- Eğitim vermek için yetiştirilen öğretmenlerin kendini geliştiren kaliteli öğretmen olması gerekmektedir. Bunun için ise öğretmen adaylarına üniversite eğitimi verilirken uygulamalı eğitimin artırılması ve staj eğitim süresinin uzatılması önerilmektedir.
- Ülkede eğitimin kaliteli olması için eğitim veren öğretmenlerin maddi manevi refah düzeylerinin iyi olması ve ihtiyaçlarının giderilmesi gerekmektedir. Bu isteklerin karşılanmasına binaen ülkede bakanlığa ayrılan bütçenin yeterli olması hem öğretmen maaşlarının hem de okullardaki fiziki durum ve araç gereç yeterliliğinin iyileştirilmesi önerilmektedir.
- Sistem değişikliği yapılırken müfredatta sadeleşme ve ders sürelerinin kısaltılması sağlanarak karışık ve komplike olmasının önüne geçilmesi önerilmektedir.
- Mesleki deformasyona uğramamak ve üniversitelerdeki yığılmaların önüne geçebilmek için meslek yönlendirmesinin sağlıklı bir şekilde yapılp ilgi ve yeteneklerine göre meslek seçimi yapılması önerilmektedir.
- Öğretmenin kendisini geliştirmesi ve yetiştirmesi kadar devletin öğretmeni geliştirme çabaları da gerekmektedir. Bunun için gerekli imkân ve olanakları sunmalı ve gerekli hizmet içi eğitimleri vermesi önerilmektedir.
- Merkezi sınav sistemi uygulaması nedeniyle sistemde ezberin önüne geçilememiştir bu durum dünya genelinde yapılan sınavlar da geride bırakmıştır. Ülkemizin başarılı olması için ise küçük yaşlardan itibaren okuma alışkanlığı kazandırma ve sevdirme etkinliklerinin artırılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Abide, Ö. F. (2021). Farklı Eğitim Kademelerindeki Öğrencilerin Nitelikli Okul, Nitelikli Ders Ve Nitelikli Öğretmen Özelliklerine Yönelik Algılarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. *Kesit Akademi Dergisi*, 7(26), 463-482.
- Altan, M. Z., & Özmuşul, M. (2022). Geleceğin Türkiye'sinde Öğretmen Refahı: Öğretmenlik Meslek Kanununun Kayıp Parçası. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 24-42.
- Altun, Y., İşleyen, Ş., & Görür, Ç. (2018). Türkiye'de Eğitim Ve Sağlık Harcamalarının Ekonomik Büyümeye Etkisi: 1999-2017. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(39), 223-244.
- Ayanoğlu, Ç. & Akbaşı, S. (2023). Türk eğitim sisteminin sorunları: Bir meta-sentez çalışması. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 371-425
- Au, W. (2007). High-stakes testing and curricular control: A qualitative metasynthesis. *Educational Researcher*, 36, 258-267.
- Aytaç, K. (1969). *Türkiyede Eğitim Sistemi ve Eğitim Seviyesi* Ankara Üniversitesi Basımevi, 1969 - 14 sayfa.
- Beycioğlu, K., & Aslan, B. (2010). Öğretmen Liderliği Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *İlköğretim Online*, 9(2), 2-13.
- Çalık, M., Ayas, A. & Ebenezer, J.V. (2005). A review of solution chemistry studies: Insights into students' conceptions. *Journal of Science Education and Technology*, 14(1), 29-50.
- Çalık, M. ve Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38.
- Çörtük, M. M. & Çörtük, G. (2023). Türk Eğitim Politikaları Sorunları . BENGİ *Dünya Yörük-Türkmen Araştırmaları Dergisi*, 2023 (1), 151-172. DOI: 10.58646/bengi.1233810.
- Debeş, G. (2023). *Karşılaştırmalı Türk Eğitimi Sistemi ve Okul Yönetimi* (1.baskı) İstanbul: Efe Akademik Yayıncılık,140-160.
- Düşek, G., & Dönmez, B. (2012). Türkiye'de yayımlanan okul öncesi eğitim programları. *Mesleki Bilimler Dergisi* (MBD), 1(1), 68-75.
- Ergin, O. N. (1997). *Türk Maarif Tarihi*, C. 1-16. İstanbul: Eser Matbaası.
- Gedikoğlu, T. (2014). Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1). <https://doi.org/10.17860/efd.68514>
- Göktürk, T. & Dağ, İ. (2014). *Nizamiye Medreselerinin Eğitim-Öğretimdeki Rolü*. The Journal of Academic Social Science Studies .

- Gür, B. S., & Çelik, Z., (2009). *Türkiye de millî eğitim sistemi Yapısal sorunlar ve öneriler* . Ankara: Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı.
- Kara, M. (2020). Eğitim Paydaşlarının Görüşleri Doğrultusunda Türk Eğitim Sisteminin Sorunları . Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi , 21 (3) , 1650-1694 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59386/853999>
- Kaya, M. (2021). Giriş. Kayam M. (Ed.) *Tanzimattan Günümüze Ana Hatlarıyla Türk Eğitim Sistemi*, Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Kılıç, F. (2019) *Atatürk Dönemi Eğitim Tarihi*. Kılınç, M. (Ed.), *Türk Eğitim Tarihi*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Koçak, M. (2012). Türk ve Alman eğitim sistemlerinde yükseköğretime geçiş süreci. *The Journal of Language and Linguistic Studies*, 8(1),148-167.
- Korkmaz, T. (2005) *Türk eğitim sistemi ve ingiliz eğitim sisteminin karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Kutlu Abu, N., Bacanak, A. & Gökdere, M. (2016). Öğretmen adaylarının Türk eğitim sisteminin sorunlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 287-307. doi:10.17539/aej.07102
- Küpel, B., ve Karataş, S. (2023). Türk eğitim sistemi politikaları ve uygulamalarına ilişkin emekli eğitim yöneticilerinin görüşleri: Bir öznel yaşantı araştırması (fenomenoloji). *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 6(1), 37-81.
- Mart, Ö. A., & Kartal, S. (2021). Türkiye'deki Eğitim Harcamalarının Değerlendirilmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 37-53. <https://doi.org/10.21666/muefd.744910>
- MEB. (2017). Türk Eğitim Sistemi (TES). Milli Eğitim Bakanlığı: http://sgb.meb.gov.tr/eurydice/kitaplar/Turk_Egitim_Sistemi_2018/TES_2018.p df adresinden alındı.
- MEB (2018). “Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)”, (<http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar> Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı pdf).(Erişim tarihi: 25/12/2021)
- MEB (2022). Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2021/2022. https://sgb.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=460 adresinden 20 Aralık 2023 tarihinde alındı.
- MEB Bütçe Raporu (2023) https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_08/24152252_2023_Butce_Raporu.pdf
- Merriam S. A. (2015). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber* (S. Turan, Çev.). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ortaç, R. (2003). Cumhuriyetimizin 80. yılında eğitim harcamaları. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(2), 239-24.

- Özden, M. & Saban, A. (2019). *Nitel alıştırma paradigma ve teorik temeller*. Anı Yayıncılık.
- Öztürk, S. A. (2005). Cumhuriyet Dönemi Türk Eğitim Sistemi ve Kalkınmada Eğitimin Önemi, Sakarya.
- Öztürk, A., Kalaycı, S., & Korkmaz, N. (2017). Türkiye’de Eğitim Harcamalarının İktisadi Büyümeye Etkisi: Ekonometrik Bir Analiz. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(7), 17-29.
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative research*. John Wiley & Sons, Ltd.
- Sarıbaş, S., & Babadağ, G. (2015). Temel Eğitimin Temel Sorunları. *Anadolu Eğitim Liderliği Ve Öğretim Dergisi*, 3(1), 18-34.
- Saylık, A. , Saylık, N. & Sağlam, A. (2021). Eğitimcilerin Gözünden Türk Eğitim Sistemi: Bir Metafor Çalışması . *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 18 (1) , 522-546 . DOI: 10.33711/yyuefd.919424
- Sebetci, H. (2016). 11. -12. Yüzyıllarda Ortaçağ Avrupası’nın Eğitime Genel Yaklaşımı. *Sosyal Ve Kültürel Araştırmalar Dergisi* (SKAD), 2(3), 91-105.
- Sezer, Ş. (2020). Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi . *OPUS International Journal of Society Researches*, 15 (24) , 2269-2296 . DOI: 10.26466/opus.619531
- Şenkaloğlu, S. (2021). Türkiye’de Cumhuriyet Dönemi Türk Eğitim Sistemi ve Sorunları. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 24-36.
- Taşdemir, M. (2015). Öğretmen Adaylarının Türk Mili Eğitim Sistemi Üzerine Algıladıkları Sorunlar, *Turkish Studies*, 10(7), 881-898.
- Türk, E. (2003). *Türk Eğitim sistemi ve yönetimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Uzun, E. M. ve Alat, K. (2014). İlkokul birinci sınıf öğretmenlerinin 4+4+4 eğitim sistemi ve bu sistem sonrasında ilkokula başlayan öğrencilerin hazırbulunuşlukları hakkındaki görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 15-44.
- Yeşil, R; Şahan, E. (2015). Öğretmen Adaylarının Türk Eğitim Sisteminin En Önemli Sorun, Neden ve Çözüm Yollarına İlişkin Algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* Cilt 16, Sayı 3, Aralık 2015, Sayfa 123-143.
- Yetim, A. A., Göktaş Z. (2004) Öğretmenin Mesleki ve Kişisel Nitelikleri *Kastamonu Eğitim Dergisi* Cilt:12 No:2 .
- Yıldırım, A., Şimşek, B. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, (11b). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

https://prezi.com/akmtutt_9mmq/turkiyede-gerceklesen-egitim-reformlari/ erişim tarihi: 10.02.2024

<https://timss.meb.gov.tr/www/timss-nedir/icerik/4> erişim tarihi: 11.02.2024

https://odsgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_12/10175514_TIMSS_2019_Turkiye_On_Raporu_.pdf erişim tarihi: 11.02.2024

<https://abdigm.meb.gov.tr/www/birlesmis-milletler/icerik/1089> erişim tarihi: 11.02.2024

